Nº. 231. **Aº. 1860.**

DONDERDAG 27 SEPTEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, Nº. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... *f* 1.—
Iedere regel meer. - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een
BIJVOEGSEL.

WARSCHAU.

De aandacht wordt, door hetgeen te Warschau wordt voorbereid, afgeleid van de groote gebeurtenissen, die in Zuidelijk Italië dagelijks elkander opvolgen. Voorzeker is het schouwspel niet het minst verrassend, dat de verhouding aanbiedt van de, dáár elkander met ondergang bedreigende partijen. Uit de revolutie in Italië, waarvan het einddoel één is onder verscheidenheid van middelen, zijn als 't ware telkens tot nieuwe revolutiën geboren, die, bij verdere ontwikkeling, nog al aanmerkelijk wijziging kunnen ondergaan in den vorm, waarin het werk der revolutie eindelijk voor het oog van Europa vertoonen zal. De strijd tusschen Garibaldi en Cavour, de verhouding van Frankrijk tot Sardinië, tegelijk met zijne positie te Rome tegenover den Paus, waarbij Frankrijk kan geroepen worden tot bestrijding van de eigen revolutie, door hem uit den doode opgeroepen: dat alles biedt een kluwen van verwikkelingen aan, waarin geen menschelijk oog nog in staat is den regten draad tot ontwarring te onderkennen.

Te gelijker tijd worden, naar het schijnt, te Warschau gebeurtenissen voorbereid, die op de toekomst van Europa grooten invloed kunnen oefenen, zoodat het pligt is, ook daarheen het oog te wenden. Met den dag erlangt de naderende bijeenkomst van Vorsten in Polens hoofdstad meer beteekenis, vooral indien de dubbele tijding waarheid bevat, dat die bijeenkomst zal worden voorafgegaan door eene zamenspreking tusschen lord Russell en Pruissens Minister van Buitenlandsche Zaken; en dat nu voor goed beslist is dat de respective Ministers van Buitenlandsche Zaken den Keizers van Rusland en van Oostenrijk en den Regent van Pruissen naar Warschau volgen zullen. Die bijeenkomst groeit zelfs tot een Vorsten-congres aan, wanneer men de Fransche bladen mogt gelooven, die melden dat, behalve genoemde Vorsten, tegenwoordig zullen zijn: de Koningen van Beijeren, Saksen en Wurtemburg, de Groothertog van Saksen-Weimar en de Hertog Ernst van Saksen-Coburg-Gotha. Welk kan het doel zijn van deze bijeenkomst?

Bevestigt zich het berigt, door de *Elberfelder Zeitung* gegeven — en heden nog al op ernstigen toon door het gewigtige *Journal des Débats* gecommentarieerd — dat ook de Koning der Belgen tot de bijeenkomst zou zijn uitgenoodigd, dan kan men geen pessimist worden genoemd, wanneer men aan eene coalitie begint te denken. Daar wij evenwel niet aannemelijk achten de stelling, dat men in Europa eene coalitie wil vormen, hetzij om tegen Frankrijk te ageren, hetzij om met geweld van wapenen te vernietigen wat in Italië de revolutie bereids heeft gesticht: weigeren wij ook voorshands de tijding aan te nemen van de gedane uitnoodiging aan Koning Leopold. Ware het inderdaad zoo: geen gewigtiger feit zou in de laatste tijden hebben plaats gegrepen, daar men niet uit het oog verliezen mag, dat België geenszins vrij is in zijne bewegingen, maar een door de Mogendheden erkend neutraal gebied is, dat zich als zoodanig zelf bovenal allereerst moet gedragen. Wij zelve zijn vrijer in onze handelingen. Ons gebied bestaat niet op het beginsel van neutraliteit; gelijk de groote Mogendheden hebben wij *het regt*, in gegeven gevallen voor of tegen partij te kiezen. Dit neemt, evenwel, niet weg, dat *belang* ons gebiedt, strengelijk gebiedt zoo lang mogelijk onzijdig te blijven, en zoo lang mogelijk elke daad zelfs te vermijden die den schijn op zich zou kunnen laden, dat wij voor de toekomst medewerkten tot de uitvoering van plannen, die iets anders beoogden dan zelf-verdediging. Daarom hebben wij met vreugde het berigt begroet dat onze Koning heeft afgezien van het plan, om zijn doorluchtigen bloedverwant te Warschau een bezoek te brengen. Hetgeen zeer zeker niet anders zou zijn geweest dan een vriendschaps-bezoek zou, in de bestaande omstandigheden, eene beteekenis hebben erlangd, die strijdig is met het belang des Lands; en men is den Koning gewis dankbaar, die, met het oog op dat belang, zich verzekert van een genoegen, dat Z. M. zich had beloofd.

Wat de bijeenkomst zelve te Warschau betreft, wij gelooven niet, dat zij ten doel heeft mede te werken tot herovering in Italië van 't geen dáár door de legitieme Vorsten is verloren; evenmin dat in Polens hoofdstad als een Duitsch of als een Europeesch belang het bezit van Venetië door Oostenrijk zal verklaard worden. Wij gelooven meer, dat het doel der bijeenkomst zijn zal bespreking van middelen tot het te keer gaan van de uitbreiding der omwenteling. Daarbij toch hebben alle Duitsche Landen, en Rusland, of regtstreeks of zijdelings, belang. Dalmatië, Hongarije, Oostenrijksch en Russisch Polen verkeeren in opgewonden stemming en wachten, voorzeker, met ongeduld het oogenblik af, dat zij de nationale vrijheid zullen kunnen herwinnen. Hoe warm het hart ook kloppe voor allen, die naar zelfstandigheid en naar nationaliteit haken, is, gelooven wij, de overtuiging algemeen, dat vooralsnog beide niet te verkrijgen zijn, tenzij voor het Slavonische ras. Elke poging daartoe zou thans een Europesche oorlog onvermijdelijk ten gevolge moeten hebben; en indien onze opvatting van het doel der Vorsten-bijeenkomst te Warschau juist is, mag geheel Europa en wij-zelven daarbij wenschen, dat dit doel volkomen worde bereikt. Reeds is ons werelddeel geschokt door hetgeen in Italië voorvalt, en nog geruime tijd zal er verloopen, voor dat dáár een geregelde staat van zaken zal zijn geboren. De bevordering daarvan zou belet worden, indien nu op andere gedeelten de revolutie haar werk begon, dat zij elders nog niet heeft kunnen voltooijen. Vrede en rust in Midden-Europa zijn dus meer dan ooit in aller belang. Moge de zamenkomst te Warschau beide bevorderen, doch zoo, dat niet door krachtsvertoon-alléén de bevolkingen in bedwang gehouden worden, maar dat men maatregelen berame, om door verbetering van instellingen en door de weder-invoering eener zoo veel doenlijke autonomie de harten der bevolkingen te winnen en de ontevredenheid weg te nemen, die thans tot omwenteling aanzet. Dan kan de zamenkomst te Warschau, in stede van eene aanleiding tot groote verwikkeling te worden, zeer bevorderlijk zijn aan de rust en den vrede van ons werelddeel.

A. C.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 25 September.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De laatste hier ontvangen telegrafische berigten uit Italië strekken geenszins om de hier heerschende bezorgdheid te doen bedaren. Met klimmende onrust slaat men uit de verte de handelingen van Garibaldi gade en vreest men dat hij door den invloed der Mazzinisten van het regte pad zal afwijken en Italië de schoonste gelegenheid zal doen verliezen, die het ooit tot het verkrijgen zijner vrijheid had. Den brief, door Garibaldi aan signor Abrusco geschreven, beschouwt men als eene beleediging aan Victor Emmanuel, daar Cavour niet alleen de oorzaak was dat Napoleon Savoije en Nizza heeft verkregen. De proclamatie, welke eene depêche uit Caserta ons mededeelt, waarin Garibaldi zegt, dat hij zich met de Sardinische troepen te Rome wil vereenigen, ten einde gezamenlijk Venetië aan te vallen, wordt door velen als een hersenschim beschouwd. De alhier verblijf houdende Italianen evenwel zijn het allen daarin eens, dat aan die proclamatie spoedig gevolg zal worden gegeven.

Aan de oneenigheid die tusschen hem en Cavour heerscht wordt hier in politieke kringen veel minder geloof gehecht dan uit onze bladen blijkt. Daar schijnt men integendeel volkomen overtuigd, dat er tusschen die twee groote mannen eene volmaakte verstandhouding heerscht en dat zij de menigvuldige canards maar vrij laten vliegen, om hunne plannen die slechts één doelwit hebben beter te kunnen volvoeren. Ik wilde hierbij ook opmerkzaam maken, dat door die schijnbare oneenigheid Garibaldi zich juist de sympathie van ons Gouvernement verzekert. Zoo onze Regering de overtuiging had dat hij overeenkomstig Cavour's inzigten handelt en zich dus niet tegen een nieuwen afstand van grondgebied aan Napoleon wenscht te verzetten, dan zou de sympathie van ons Gouvernement spoedig in antipathie veranderen. Gij kunt verzekerd zijn dat onze Regering, ofschoon voor de Italiaansche onafhankelijkheid gestemd, hoogst ongaarne zou zien dat die onafhankelijkheid door het verlies van Sardinië en Elba zou worden bevestigd. Dat zou de grootheid van ons Land een te gevoeligen slag toebrengen. Frankrijk zou te veel magt in de Middellandsche Zee verkrijgen en dus ons Land in zeker opzigt aan zich ondergeschikt maken.

Een hier ontvangen berigt zegt dat Kossuth te Parijs is aangekomen.

Graaf de Laczeld Steinberg, vrijdag avond alhier met depêches van Weenen aangekomen, is gisteren avond naar Parijs vertrokken.

Uit Parijs is hier aangekomen de hertog en marquis de Caumont Laforce.

De heden hier ontvangen Amerikaansche berigten behelzen nog eenige nadere berigten omtrent het verongelukken der boot Lady Elgin. De jury heeft een onderzoek in het werk gesteld. Op de lijst der geredden komt de naam van Herbert Ingram voor en op die der verongelukten wordt zijn zoon vermeld.

De Prins van Wallis heeft Brampton, Georgetown, Guelph, Berlin, Stratford en St. Mary bezocht en is overal met geestdrift ontvangen. De Prins ontving een adres van Belleville, met verzoek om die stad te bezoeken; hij sloeg zulks af en reisde van London den 13den naar Samina. Na eenige medailles onder de Indianen te hebben verdeeld, die hem pijlen en bogen aanboden, keerde hij 's avonds naar London terug en hield eene receptie. Den 14den bereikte de Prins den val van de Niagara en zou daar twee dagen vertoeven. 's Avonds was de stroom met Bengaalsch vuur verlicht en Blondin zou die den 15den overgaan.

Den 1 dezer kwam de Wetgevende Vergadering te Panama bijeen. De Gouverneur verklaarde in eene missive dat, indien Mosquera Ospino's Gouvernement zou omverwerpen, Panama zich onafhankelijk zou verklaren.

Het stoomschip Phoebe is gisteren avond te Plymouth aangekomen met berigten van de Kaap de Goede Hoop loopende tot 21 augustus. Prins Alfred van Engeland was den 24 julij aan de Kaap gearriveerd en den volgenden dag aan wal gestapt, waar hij met veel geestdrift begroet werd; vele adressen werden hem aangeboden; des avonds had eene illuminatie plaats. Sedert bezocht de Prins met sir George Grey Paarl, Stellenbosch, Algoa Baai, Graham's Town, Fort Beaufort, Alice en King William's Town, waar hem overal eene hartelijke ontvangst te beurt viel. Ook bezocht de Prins Moshesh en den Oranje Vrijstaat, doch het was onzeker of hij zich ook naar Natal begeven zou. Den 1 september werd hij aan de Kaapstad terug verwacht, waar hij den eersten steen zal leggen voor den zeebreker en het zeemanshuis, de nieuwe openbare boekerij inwijden, eene revue over de vrijwilligers houden en een ten zijner eere gegeven groot bal bijwonen zal. In de eerste of tweede week van september zou de Prins naar Engeland terugkeeren. — Van Moffatt, den zendeling in Zambesi, had men berigten van 9 mei; de vooruitzigten der zending in Matabele waren gunstiger, doch de oude Koning bleef nog eene dreigende houding bewaren. — Van Linyanti zijn tijdingen ontvangen, dat tot het midden van april dr. Livingstone niet was aangekomen. — De handel was aan de Kaap gedrukt. Men heeft zich bij adres tot de Koningin gewend om vermindering te vragen van de regten op wijn.

FRANKRIJK.

PARIJS 25 September.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Le Constitutionnel bevat heden morgen twee dus genaamde „premiers Paris", die vrij belangrijk zijn, het eerste regtstreeks door het Ministerie medegedeeld en geteekend Boniface; het tweede ontloken in de verbeelding van den heer Grandguillot.

Het eerste artikel is beteekenisvol, ofschoon het weinig meer is dan eene herhaling der vroegere artikelen van hetzelfde blad en van la Patrie betreffende den Paus.

Gisteren zou er onder het voorzitterschap van den Paus op het Vatikaan een consistorie worden gehouden, waarin belangrijke maatregelen moeten worden vastgesteld; het is daarop dat de Constitutionnel in het begin van zijn artikel zinspeelt.

„De Katholieke wereld, zegt hij, wacht in spanning de besluiten af, welke de jongste gebeurtenissen den H. Vader zullen ingeven. Het is niet mogelijk den invloed in twijfel te trekken die op den wil en het geweten des Pausen tracht te werken. Zal die invloed zegevieren? Eene zeer nabij zijnde toekomst zal het ons leeren......

„Omdat een *woeste aanval* is geschied op het Pauselijk grondgebied, is dit een reden waarom de Paus zijne hoofdstad zou verlaten, die tegelijk het middenpunt is van de geheele Katholieke wereld? Zoo lang Rome aan het Pauselijk gezag toebehoort, is dat gezag niet onttroond. Is Rome niet de werkelijke zetel van de wereldlijke en geestelijke magt der Kerk?"

Vervolgens verklaart le Constitutionnel dat Frankrijk den Paus beschermt, dat men niet van Frankrijk kan eischen aan Piemont den oorlog te verklaren, omdat het alsdan de non-interventie zou schenden welke het heeft afgekondigd; het heeft zelfs vóór Oostenrijk geprotesteerd. Le Constitutionnel eindigt aldus:

„Wij hopen nog dat de Paus weêrstand zal bieden aan den raad die hem gegeven wordt, het is niet te ontkennen, uit haat tegen den Franschen invloed. Wanneer hij er echter aan toegaf, zou het onzes inziens een groot ongeluk voor de Kerk zijn; maar deze handeling zou, terwijl onze toestand er door veranderde, geene verandering brengen in onze pligten en Frankrijk zou altijd bereid zijn om aan het Hoofd der Kerk zijn eerbied en zijne gehechtheid te bewijzen. Het zou altijd bereid zijn om mede te werken tot herstelling van feiten, welker verantwoordelijkheid het niet heeft te dragen."

Een aantal personen zullen meenen dat dit artikel hierop nederkomt: H. Vader verlaat Rome, wij zullen er u herstellen als dat noodig is.

Maar ik kan niet aannemen dat de Paus op dit oogenblik voornemens is te vlugten; zijne soldaten hebben overal gestreden; het is waar dat zij overwonnen zijn geworden; maar zij hebben althans weêrstand geboden. De Paus blijft te Rome en hij zal er het langst blijven, al ware het slechts om de Fransche politiek te dwarsboomen, die door zijn vertrek vereenvoudigd zou worden.

Immers lees ik in eene correspondentie uit Rome, door le Monde medegedeeld, den tekst der allocutie, door Pius IX aan de officieren van het 62ste regement van linie gerigt, toen zij door den generaal de Noue aan hem werden voorgesteld. Ziehier eene passage daarvan, die bewijst dat de partij van den tegenstand zegeviert in de raadsvergaderingen van den H. Stoel.

„Daar God in de tegenwoordige beschikking zijner Voorzienigheid heeft gewild dat de Kerk, ter bevordering van de vrijere uitoefening der geestelijke oppermagt, ook werd bekleed met een wereldlijk gezag, zoo is het dit laatste gezag, zeer geliefde zonen, hetwelk gij geroepen zijt in zijne integriteit te verdedigen. Groote en roemrijke roeping! Wat mij betreft, zoo ik word vervolgd, dit is geene reden waarom ik verlaten zou worden. God, die in zijne handen de regten der vorsten en der volken houdt, beschermt mij, en zijne bescherming, ik ben er zeker van, zal nimmer te kort schieten. Gij zult mij verdedigen, gij die ten dien einde in dit middelpunt, in deze hoofdstad der Katholieke wereld zijt gekomen."

Dàt zijn geen woorden van een man, die zich gereed maakt om te vlugten. De Paus zal welligt gemeend hebben dat deze soldaten kwamen om de Piemontezen te bestrijden.

Hei tweede artikel van den Constitutionnel, na de inlichtingen van den Courrier du Dimanche, betreffende de zamenkomst van Warschau, voor ongerijmd te hebben verklaard, bestrijdt de denkbeelden van coalitie en acht de vorsten van het Noorden te verstandig om zich aan buitensporigheden schuldig te maken.

Gisteren avond logenstraft la Patrie de echtheid van een tractaat tusschen Frankrijk en Piemont, waarbij aan eerstgenoemd Land eenige bezittingen en bepaaldelijk het eiland Sardinië werden afgestaan en welk tractaat door eenige Italiaansche dagbladen werd medegedeeld. Ik sprak u gisteren niet van dit dementi omdat het misschien de tiende maal is dat het herhaald wordt en zoo ik er nu aan herinner is het om u ten dien aanzien een en ander tot narigt mede te deelen.

Ik zal niet beweren dat dit tractaat bestaat, omdat ik het niet heb gezien; maar ik kan u verzekeren dat de uitdrukkingen van het tractaat, zoo als zij door de Italiaansche bladen zijn wedergegeven, hun medegedeeld zijn door den heer de Cavour. Dit feit is stellig. Wat valt er uit op te maken? Dit alleen dat de heer de Cavour zich gaarne zou onttrekken aan het ten uitvoer leggen van de conventien, welke hij op zich heeft genomen en zich zou willen verschansen achter de oppositie van de Italiaansche vaderlandsliefde. Komt het u niet voor dat aldus het tractaat, zoo het al geen onderwerp is geweest van een protocol of eene goed en wel op schrift gestelde en onderteekende conventie, niettemin in woordelijke vormen bestaat, even als dit geval was met Savoije en Nizza?

Ik vind, betreffende deze zaak, in de Turijnsche correspondentie van het Journal des Débats, hetwelk wel niet verdacht kan gehouden worden van liefde voor de Regering of overmaat van ijver, eene zeer merkwaardige passage. De correspondent spreekt juist van deze geruchten omtrent het tractaat en zegt: „De bevolking van Sardinië (het eiland) heeft de zaak in ernst opgenomen en al hunne wenschen en verlangens zijn tegenwoordig op de aanhechting aan Frankrijk gerigt. Er is niets verwonderlijks daarin. Sardinië en Corsica zijn bijna eene enkele provincie. Hunne zeden zijn dezelfde, hunne betrekkingen zijn vriendschappelijk en onafgebroken. Intusschen is Corsica, klein en van nature onvruchtbaar, rijk, voorspoedig en rustig. Sardinië, groot en vruchtbaar, is arm, aan zichzelf overgelaten en een slagtoffer van de struikrooverij. Het eene heeft zijne Vorsten nooit gezien sedert 1815; het andere ontvangt op dit oogenblik zelf het bezoek van zijn Keizer. Gij ziet dat reeds het woord alleen, van aanhechting aan Frankrijk, te regt of ten onregte uitgesproken, dit eiland in beweging moest brengen, hetwelk door de Regering van Turijn altijd zeer verkeerdelijk aan zich zelf werd overgelaten."

Zoo als gij ziet is de passage zeer beteekenisvol.

De heer Brenier, onze gezant te Napels, is te Parijs aangekomen met het geheele personeel der legatie. Hij heeft te Napels alleen een secretaris achtergelaten, den heer d'Aquin, die met de zorg voor het archief is belast.

De hertog de Cadore, eerste secretaris van onze ambassade te Rome, is eveneens te Parijs aangekomen. Men verzekert mij dat hij eene depêche overbrengt van den heer de Grammont, waarin wordt medegedeeld dat de H. Stoel verklaard heeft dat wanneer Frankrijk geen hulp verleende tegen de Piemontezen, de Paus genoodzaakt zou zijn eene schuilplaats te zoeken buiten zijne Staten.

Ik moet u te dien aanzien doen opmerken dat de allocutie van den Paus aan de officieren van het 62ste regement dagteekent van vóór den strijd bij Castelfidardo.

De Koning van Napels bevindt zich nog altijd te Gaëta met eene schaduw van gouvernement. Hij heeft eene dagorder gerigt aan het garnizoen van Messina, waarin hij de soldaten dank zegt voor den door hen betoonden moed, trouw en gehoorzaamheid en hen met aandrang opwekt de historische vesting ook verder te verdedigen.

De Piemontezen beginnen hunne verliezen te Castelfidardo te bekennen; zij bedragen ongeveer 1000 man, die buiten gevecht werden gesteld. 15 officieren, waaronder drie hoofdofficieren, werden gedood.

Al wederom eene politieke brochure! Deze is getiteld: „Halte là Garibaldi!" Zij is zeer vijandig tegen den dictator der Beide Siciliën.

Alexander Dumas gaat voort met te Napels de komische rol te vervullen. Gij weet dat de dictator hem heeft benoemd tot directeur der museä en der opgravingen. Men zegt dat de romanschrijver den post heeft aanvaard, maar op voorwaarde van geen eed te moeten doen aan Victor Emmanuel. Alex. Dumas is altoos fier op den titel van Franschman, hetgeen hem niet belet alle dagen door de straten van Napels te wandelen met eene vrouw in manskleederen. Dat is toch de excentriciteit wat ver gedreven.

Per Telegraaf.

LONDEN 26 September.

(Reuters Office.) Vorst Gortschakoff heeft met den Franschen gezant te Petersburg, den Hertog van Montebello, eene conferentie gehouden over de aangelegenheden van Italië, en daarbij te kennen gegeven, dat het de opregte begeerte van Rusland is, de vriendschappelijke betrekkingen met Frankrijk te onderhouden, maar dat de (revolutionnaire) propaganda, aangemoedigd door het bondgenootschap tusschen Frankrijk en Piemont, het evenwigt van Europa bedreigt, en Rusland aan zijne zending zou meenen te kort te doen, indien het niet zijne stem verhief ter verdediging der sociale orde. Dit is het doel der bijeenkomst te Warschau.

LUXEMBURG 26 September.

Er is een nieuw Ministerie gevormd, bestaande uit de heeren Tornaco voor buitenlandsche zaken, Bausen voor justitie, Jonas voor binnenlandsche zaken en Ulveling voor finantien. De Prins Stedehouder vertrekt morgen van hier.

MARSEILLE 25 September.

Wij ontvangen berigten uit Rome van 22 dezer. Het officieel dagblad deelt een rapport des generaals de Lamoricière, van 15 dezer, mede, hetwelk zegt dat nergens oproerige bewegingen ontstaan zijn, dan alleen waar zij door de medewerking der Piemontezen zijn begunstigd. Hij besluit zijn rapport met den wensch dat de generaal de Goyon Viterbo bezetten en den toegang van de Napelsche grenzen verdedigen moge. Na dit rapport heeft de Regering niets ontvangen. De nota van den kardinaal Antonelli, tot inroeping van de hulp der Mogendheden, is openbaar gemaakt. Een rapport van den kolonel Mortillier zegt dat Ponto Corvo door de Pauselijke soldaten herkomen

is. Eene te Rome openbaar gemaakte depêche uit Gaëta, van 22 dezer, hield in dat de Napelsche soldaten den 19 en 21 september de Garibaldianen geslagen, twee generaals der opstandelingen, geschut en materieel, bemagtigd hadden. De depêche voegt er bij dat zij ook Capano op nieuw bezet hadden, maar al deze tijdingen vereischen bevestiging.

De vrijkorpsen van Mazzi bezetten de geheele provincie Viterbo. Zij hebben Monte Cascone met 1500 man ingenomen, na een allervinnigst gevecht, waarin 70 van de 200 Pauselijke soldaten gedood of gekwetst zijn. Viterbo is zonder gevecht bemagtigd. De delegaat was sedert drie dagen gevlugt. Masi is tot bij Roncigione voorwaarts getrokken. De generaal de Goyon heeft een detachement tot bescherming van Corneto afgezonden. Een ander detachement zal morgen naar Albano en verder naar de Napelsche grenzen optrekken.

De heer de Kisseleff heeft heden morgen Marseille verlaten.

Tweede depêche.

Brieven uit Napels van 22 dezer zeggen dat Garibaldi den vorigen avond vertrokken was om Capua te bestormen, waar 24.000 vrijwilligers de linie van Cajazzo bewaakten; maar de Koninklijke troepen hadden Cajazzo reeds weder heroverd en den linkeroever der Volturno op nieuw bezet.

Garibaldi heeft al de vrijwilligers uit Napels teruggeroepen. De generaal Bosco en de Napelsche kardinaal zijn verbannen. Al de kerkelijke goederen zijn verbeurd verklaard. Men duchtte eene beweging onder het gepeupel en het plegen van buitensporigheden. Er liep een algemeen gerucht in de brieven dat de generaal Medici gedood was.

PETERSBURG 26 September.

Uithoofde H. M. de Keizerin nog niet bevallen is, zal de bijeenkomst te Warschau niet vóór den 20 october plaats hebben.

WEENEN 26 September.

In de zitting van den Rijksraad verdedigde de heer Lichtenfels gisteren het voorstel der minderheid; hij verklaarde zich tegen het weder invoeren der oude Hongaarsche instellingen, omdat de Rijks eenheid daardoor lijden zou, en vreesde dat de meening der meerderheid Oostenrijk tot eene Mogendheid van den tweeden rang zou doen afdalen. De heer Hartig kon zich met geen der beide meeningen vereenigen en deed een tusschen-voorstel.

TURIJN 25 September.

De markies Pallavicino heeft een gehoor bij den Koning gehad.

De kardinaal Sforza, aartsbisschop van Napels, is op last der dictatoriale Regering verbannen.

Eene officiële depêche uit Rimini, van heden, houdt in dat de bezetting der forteres Sint Leo, na ons vuur eenige uren lang te hebben doorgestaan, zich op genade heeft overgegeven. Onze troepen hebben gisteren ten twaalf ure de forteres bezet. Verscheiden Sardinische officieren en soldaten hebben zich in het gevecht onderscheiden. Mobiele kolonnes, door den heer Brignone aangevoerd, hebben nog 500 krijgsgevangenen uit het overschot des Pauselijken legers verzameld.

Garibaldi heeft Capua den 20 dezer aangetast, om eene beweging naar de Vulturno, die gelukkig overgetrokken is, te bemantelen. Bij die krijgsverrigtingen heeft hij slechts 200 man verloren. De Napelsche troepen hebben getracht Capua te heroveren, maar zijn door Garibaldi teruggedreven, wiens strijdkrachten nu aan de bovenzijde der Volturno zijn bijeengetrokken. De generaal Turr bevindt zich bij den dictator.

TURIJN 26 September.

Volgens berigten uit Sinigaglia, van 23 dezer, was ook het vuur tegen het fort van Ancona aangevangen en waren de loopgraven te middernacht tegen de vesting geopend. Iets later had de vloot het bombardement begonnen.

LONDEN 26 September.

Koffij vast. Plantation 70 a 74.6; dito Native 62 a 65. — Suiker stil. — Rijst gevraagd, voor Madras werd betaald van 10.9 a 11.6. — Tin. Banca bedong 137 sh.; Straits 132. — Oliën. Raap- bruine 42/6; Geraffin. 46/. — Lijn- 30; Patent- 46. — Tarwe. Vreemde 1 sh. hooger.

MADRID 25 September.

Spanje 1¾ pc. 40; dito 3 pc. 47.50.

PARIJS 26 September.

Frankrijk 3 pc. 68.65; dito 4½ pc. 95.50. Crediet Mob. 692. Spanje 1¾ pc. 39¼; dito binnenl. 3 pc. 47.

LONDEN 26 September.

De 3 pc. Geconsolideerden 93¼. Rusland 5 pc. 104. Spanje 1¾ pc. 39¼ a ¾; dito 3 pc. 48⅜; Coup. Cert. 6. Portugal 3 pc. 43½. Peru 3 pc. 75¼; dito 4½ pc. 94¾. Grenada 3¾ pc. 16¾. Illin. Shares 82½ a 83½; dito Bonds 7 pc. 86½ a 87½.

WEENEN 26 September.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 63.50; dito Nation. 5 pc. 74.70. Wissel Londen *f* 133.25.

FRANKFORT 26 September.

Oostenr. Metall. 5 pc. 53½; dito Nation. 5 pc. —.

ANTWERPEN 26 September.

België 2½ pc. 55⅝; dito 4½ pc. 96½, Oostenrijk Metalliek 5 pc. 46⅛; dito Nation. 5 pc. 54⅞. Spanje 1¾ pc. 38½; dito binnenl. 3 pc. 46⅝.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 26 September.

Bij besluit van den 24 dezer heeft Z. M. goedgevonden in de orde van den Nederlandschen Leeuw te benoemen: tot kommandeur, den heer J. F. Hoffman, burgemeester van Rotterdam; tot ridders. de heeren C. G. Schutze van Houten en Joost van Vollenhoven, wethouder te Rotterdam.

Wij vernemen, dat Z. M. wijders heeft benoemd: tot kommandeurs der orde van de Eikenkroon, de heeren mr. A. Bogaers en mr. A. Veder; tot officieren der orde, de heeren mr. W. S. van Reesema en J. Strackee, en tot ridder derzelfde orde de heer W. A. Scholten.

Wij vernemen dat op de soirée laatstleden maandag bij den Russischen Ambassadeur te 's Hage zich heeft doen hooren onze verdienstelijke stadgenoot, de jeugdige piano-virtuoos Sickemeijer, die aan het Conservatoire te Brussel den eersten prijs behaalde en aan wien daarbij vereerende blijken van algemeene goedkeuring ten deel vielen, en die na afloop dier soirée van mevrouw de Prinses von Manzouroff als een blijk van hare bijzondere tevredenheid eene prachtige doekspeld ten aandenken ontving.

Het verslag der heden gehouden zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt in het bij dit Nommer behoorend Bijvoegsel gevonden.

Wij vestigen — op verzoek van onzen verslaggever der debatten in de Staten-Generaal, en in verband met zijnen hier achter opgenomen brief, — de aandacht onzer lezers op de eerste redevoering, door den heer Thorbecke in de zitting van heden over een nog al ingewikkeld vraagstuk uitgesproken. Die rede is door onzen verslaggever opzettelijk schier woordelijk teruggegeven als een bewijs, dat voor tegenspraak onvatbaar is, dat op de tribune voor de particuliere verslaggevers de heer Thorbecke volkomen kan worden verstaan, in strijd met de bewering van den verslaggever der Nieuwe Rotterdamsche Courant. Onze correspondent heeft tevens, daartoe door eenige leden der Kamer aangezocht, op zich genomen om bij de eerste gelegenheid een even volledig verslag te leveren van redevoeringen der heeren Duymaer van Twist, Mijer, Olivier en Storm van 's Gravesande, die allen door de Nieuwe Rotterdamsche Courant worden verklaard, op de tribune der particuliere verslaggevers niet verstaanbaar te zijn.

Bij Koninklijke besluiten zijn benoemd: bij het vak der posterijen, tot directeurs, te Dockum, C. G. Sombeek, comm. der 3de kl., en te Sas van Gent, G. Kok, geagreëerd klerk te Gorinchem; tot commiezen 3de kl., F. H. H. Doffegnies en A. L. Nagel, surnumerairen; tot surn., B. J. R. van Hasselt en N. F. L. Klipping, geagreëerde klerken te Hoorn en te Haarlem; tot ontvanger der reg. en dom. te Leyden, J. J. Hubrecht, ontv. der reg. voor de geregtelijke en administrative acten en der dom. te Utrecht; — tot Zr. Ms. adjud. in gewone dienst de kapit.-luit. ter zee jhr. J. H. van Capellen.

De verkiezing van een lid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke in het hoofdkiesdistrict Tiel ten gevolge van het door den heer mr. J. M. de Kempenaar als zoodanig genomen ontslag moet worden gehouden, zal op dingsdag den 16 october aanstaande plaats hebben, en, indien eene herstemming noodig mogt zijn, zal deze op dingsdag den 30 october daaraanvolgende gehouden worden.

Blijkens eene mededeeling van 's Konings gezant te Madrid heeft de cholera, sedert den 8 dezer, opgehouden te Malaga te heerschen.

De Commissie, door de algemeene vergadering van aandeelhouders in de Maatschappij „Bergwerk-Vereeniging voor Nederland" benoemd, en aan wier hoofd de heer R. D. Wolterbeek te Amsterdam staat, heeft dezer dagen eene circulaire uitgevaardigd, waaraan wij de volgende hoofdpunten ontleenen: de genoemde in 1858 opgerigte maatschappij had ten doel om binnen het Koningrijk in Europa metalen, brandstoffen, of andere minerale zelfstandigheden op te sporen en te ontginnen, ten einde eene even nieuwe als belangrijke en, bij behoorlijk beheer, voor de ondernemers voordeelige industrie te vestigen. Na kostbare onderzoekingen zijn door haar verschillende steenkolenaders in de provincie Limburg aangeboord. Bij de uitgestrektheid der velden, waarover het privilegie der maatschappij heerscht, is een eeuwendurende voorraad aan te nemen, terwijl de kwaliteit der kolen en de ligging der ontworpen mijnwerken hun gebruik niet tot de plaatselijke behoeften beperkt. Het behaagde Z. M. den Koning aan het eerste der geconcessioneerde velden den naam van Willem III te verleenen en op eene den 25 julij ll. te 's Gravenhage gehouden vergadering werd eenparig besloten middelen tot exploitatie der ontdekte mijnen te zoeken. In verband met de gemaakte begrootingen werd het tevens gepast geoordeeld het maatschappelijk kapitaal op *f* 1,050,000, verdeeld in 6000 aandeelen van *f* 175, te bepalen, en werd eene commissie tot voorbereiding der noodige maatregelen benoemd. Na naauwgezet onderzoek meenen de leden dier commissie tot de deelneming in de onderneming te mogen uitnoodigen, en, zich niet aan eene zaak te onttrekken die zoo veel goeds in zich bevat en, bij degelijk bestuur, even voordeelig voor de ondernemers als belangrijk voor de nationale industrie zijn kan. Het is hun dan ook aangenaam te kunnen mededeelen dat reeds 2500 aandeelen ad *f* 175 verzekerd zijn. Zoodra eene deelname van 4500 aandeelen plaats heeft, zijn de inschrijvingen verbindend en zullen in eene te houden vergadering van inschrijvers de noodige wijzigingen in de statuten vastgesteld en de leden des bestuurs gekozen worden. Zonder in winstberekeningen te willen treden, wil de commissie echter doen opmerken dat alleen in de aan de velden der onderneming grenzende gemeenten een verkoop van 2000 halve mudden daags veilig is aan te nemen, die, tegen matige winst berekend, de renten van het te negotiëren kapitaal kunnen dekken. — Verder naar de Advertentie, wegens de publieke inschrijving, verwijzende, voegen wij hier alleen nog bij, hoe de namen der leden van de commissie en die der door hen gekozen tusschenpersonen voor de soliditeit der onderneming pleiten.

Ter nagedachtenis van den heer E. W. van Dam van Isselt, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zal, met goedvinden der nageblevene betrekkingen, eene medaille met zijne beeldtenis door den heer Wiener worden vervaardigd en verkrijgbaar gesteld.

Z. M. de Koning heeft tot predikant bij de Herv. gemeente te Assen (Drenthe) benoemd den heer H. Lunsingh Meijer, kandidaat en hulpprediker aldaar.

Schiedam 26 *september*. — Onze stad heeft heden een feestelijk aanzien. Een achtingswaardig man viert heden een gewigtig feest. De luitenant-kolonel der dd. schutterij H. W. Roelants, herdenkt, hoe hij voor juist 25 jaren aan het hoofd dier schutterij werd geplaatst.

Geen wonder dat het bij deze gelegenheid niet ontbreekt aan betuigingen van hoogachting en deelneming; op verschillende plaatsen wappert de driekleur uit de woningen der ingezetenen. Het barkschip Proteus, behoorende aan de reederij de Groot Roelants en Co., ligt op stroom voor de stad, geheel met vlaggen versierd; men zegt dat het heden avond van top tot kiel zou worden geïllumineerd.

Circa elf ure in den voormiddag trokken de onderofficieren, tamboers en tamboer-majoor in plegtigen optogt naar de woning van den jubilaris. Een prachtig vaandel, waarop het familie-wapen van Roelants, omgeven met allegorische figuren, ging den stoet voor, terwijl door een viertal onder-officieren gedragen werden geschenken voor den luitenant-kolonel bestemd.

Deze geschenken, bestaande in een prachtigen eeresabel met toepasselijk opschrift, een zilveren sigarenstandaard en dito beker, werden den jubilaris namens de gevers bij eene hartelijke en gepaste toespraak aangeboden door den sergeant Gips.

Even over twaalven reden de edel achtb. heeren Knappert, burgemeester, Loopuyt en Rijnbende, wethouders, benevens de gemeente-secretaris Vernède, in eene statiekoets naar den jubilaris. De burgemeester Knappert bood alstoen, in welgemeende en bezielde taal, namens de gemeente, den heer Roelants een allerprachtigst geschenk aan, tot welks aanbieding de Gemeenteraad besloten had, veronderstellende daardoor in den geest der gemeentenaren te handelen, en tot eene erkenning voor de diensten door den heer Roelants in zijne respective betrekking aan de gemeente bewezen. Dit geschenk is een zoogenaamd milieustuk, of fruitschaal, van kristal op zilveren voet, door zilveren takken en bladeren bijzonder smaakvol gedragen of omslingerd. Op den voet is gegraveerd het wapen van Schiedam, en zijn gedreven de militaire attributen, terwijl men op het middenschild leest: *De Gemeenteraad van Schiedam aan den heer luitenant-kolonel H. W. Roelants, sedert 25 jaren het bevel over de dienstdoende schutterij dier stad gevoerd hebbende* 1835—1860.

Dit prachtige stuk is vervaardigd door den heer Lucardie te Rotterdam, die daardoor een lauwer te meer zich verwierf, bij al de vorige door hem zoo regtmatig verdiend, en het is daarom ook zeer te wenschen dat het waar zij wat men beweert, dat dit prachtig kunststuk welwillend een paar dagen voor het algemeen zal worden ten toon gesteld.

Na de uitreiking van dit geschenk meldde zich de heer H. Weymans, referendaris bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan, die aan den heer Roelants, namens Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, daartoe door Z. M. den Koning gemagtigd, overhandigde het brevet en de insignien van officier der orde van de Eikenkroon. Hierop verscheen het korps officieren der schutterij, dat, bij monde van den oudsten kapitein A. Kerdel, den overste geluk wenschte met dezen dag en zich aanbeval in zijne welwillende vriendschap.

Behalve deze commissiën, was het aantal bezoekers bij den feestvierder zeer talrijk, die allen in zijne bij uitstek daarvoor goed ingerigte woning welwillend en gul ontvangen werden.

Heden middag ten vier ure heeft de luit.-kolonel de schutterij geïnspecteerd, bij welke gelegenheid zijn hoog ed. gestr. de manschappen heeft uitgenoodigd heden avond op het exercitieveld te verschijnen, alwaar hun ververschingen zullen worden aangeboden, en een vuurwerk zal worden afgestoken. Bij die inspectie verscheen ook eene deputatie van de Delftsche schutterij.

Het vuurwerk, blijkens programma, „ter eere van „Schiedam en zijne schutterij, bij gelegenheid van „het herdenken zijner 25jarige betrekking als „kommandant der dienstdoende schutterij aldaar, aan„geboden door H. W. Roelants, luitenant-kolonel", belooft schitterend te zijn (12 nommers) en is vervaardigd door A. Gall, kunstvuurwerkmaker te Rotterdam.

Voor onze gemeente, waarin zoo zelden iets voor 't algemeen te genieten valt, waar de kermis nog altijd de eenigste gelegenheid is voor het volk om vrolijk te zijn, waar welligt nog nimmer een vuurwerk werd afgestoken, zal daarom ook deze avond onvergetelijk blijven, en is het zeer te wenschen, dat het weder de uitvoering van deze allergelukkigste gedachte niet belemmere of welligt geheel verijdele.

Dordrecht 26 *september*. — In weerwil van de ijverigste nasporingen, is het tot hiertoe nog niet mogen gelukken den persoon van Goris van der Sijde, die in den nacht van 19 op 20 dezer uit het huis van arrest alhier ontvlugt is, in handen te krijgen. Naar men verneemt heeft zich de ontvlugte, met zijn kameraad Cornelis Fuyk, in de door hem losgesneden schuit naar Zwijndrecht begeven, alwaar zij de schuit op de hoogte van de zoogenaamde Steenen Kamer hebben vastgelegd en verlaten, Fuyk zich begevende naar Zwijndrecht en van der Sijde naar de Groote Lindt, alwaar zijne vrouw, bij gelegenheid van de kermis aldaar, met een kraampje stond, en hij een onderhoud met haar had. Vervolgens is hij naar Strijen vertrokken, heeft ten huize van een zijner broeders van kleederen verwisseld en zijne natte kleederen medegenomen en is vervolgens vertrokken, waarheen weet men niet, maar men gist naar Noord-Amerika, waar hij vroeger ook is geweest en waar hij, naar men wil, eene vrouw met twee kinderen heeft.

's Gravenhage 26 *september*. — Z. K. H. Prins George van Pruissen is heden ochtend uit deze residentie naar Amsterdam vertrokken. Morgen wordt de Prins alhier terug verwacht.

— Heden wordt het 50jarig jubilé van den heer H. van den Heuvel, hoofdonderwijzer op eene der stedelijke scholen alhier, op feestelijke wijze gevierd.

— Het detachement van het regement grenadiers en jagers, dat in het kamp te Milligen was achtergebleven tot opruiming van hetzelve, is gisteren alhier in garnizoen teruggekeerd.

— De twee compagnien artillerie, die te Waalsdorp waren gekampeerd en de laatste serie der aldaar gehouden oefeningen uitmaakten, zijn heden naar hunne respective garnizoenen teruggekeerd.

— De opbrengst der tooneelvoorstelling op gisteren avond gegeven ten voordeele der Maatschappij Apollo heeft opgebragt de aanzienlijke som van *f* 526.37½.

— Hoe vreemd het ook moge toeschijnen, te Scheveningen moeten in de laatste dagen door de voornaamste ingezetenen vergaderingen zijn gehouden, waarin beraadslaagd is om pogingen in het werk te stellen tot afscheiding van Scheveningen van de Residentie. Zoo het ooit tot eene afscheiding konde komen, dan zou men vreemde dingen zien gebeuren en zeer zeker zou het berouw over dien ondoordachten stap te laat geboren worden.

Leyden 26 *september*. — Heden is alhier tot doctor in de geneeskunde bevorderd de heer A. G. L. van Dishoeck, van Leyden, na verdediging van een akademisch proefschrift, inhoudende: „Waarneming van een geval van Morbus Brightii bij eene zwangere."

Haarlem 25 *september* — Door de directeuren der Ned. Maatschappij tot bevordering der Nijverheid is het programma uitgegeven voor de algemeene nationale tentoonstelling van nijverheid, welke in 1861 te Haarlem zal gehouden worden. Alle voortbrengselen van nijverheid worden daarbij ingewacht. Schilderijen zullen niet worden aangenomen. Vóór 1 mei verwacht de commissie berigt en vóór 1 junij toezending. De tentoonstelling zal plaats hebben van 24 junij tot 11 augustus. De maatschappij looft zilveren en bronzen medailles uit.

Zaandam 25 *september*. — In den vroegen morgen van 23 op 24 dezer is in de Peperstraat alhier uit het water gehaald het lijk van een meisje van omstreeks 24 jaren en te huis behoorende in de tapperij *het Schipperswelvaren.* Zij had zich zoo het schijnt in den nanacht met 2 jongelieden uit de tapperij verwijderd. Er bestaan alzoo gegronde redenen om te vermoeden dat zij het slagtoffer van moedwil is geworden, alzoo er opzettelijk door hen ingeworpen; de vermoedelijke dader werd ook reeds spoedig uitgevonden en gearresteerd. Ofschoon hij tot heden nog niet tot volledige bekentenis is gekomen, zal hij evenwel naar het huis van arrest te Haarlem worden overgebragt.

Zalt-Bommel 23 *september*. — Op de gisteren alhier gehouden paardenmarkt stonden ruim 450 paarden aan de lijn, waarvan goede tot zeer hooge prijzen gretige koopers vonden. Ook werden vele paarden, zonder ter markt te zijn gebragt, bij het inkomen der stad verkocht. De markt werd buitengewoon druk bezocht, ook door vele buitenlandsche kooplieden, terwijl de handel zeer levendig was.

Assen 25 *september*. — Heden had alhier buiten de stad een verschrikkelijk ongeluk plaats. De tirailleur der 1ste klasse v. R., die zich achter de schans bevond, werd, op een afstand van 950 passen, door een kogel getroffen en was onmiddellijk een lijk.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van de Rotterdamsche Courant.

Mijne Heeren!

Ik lees in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van heden, in het overzigt van de debatten der Tweede Kamer van gisteren, het volgende:

„Het is niet mogelijk hier in details van het verhandelde te treden; de discussie is belangrijk genoeg om naar het uitvoerig verslag der zittingen te verwijzen. Onze lezers zullen intusschen een en andermaal stuiten op de onhoorbaarheid van sommige sprekers, op de van den aanvang af door ons als geheel ondoelmatig aangewezen plaats der particuliere verslaggevers. Wat er van sommige sprekers nog opgevangen wordt, is wonder; maar zeker is het dat het *Bijblad*, daargelaten het latere tijdstip van verschijning en het als verpligting gesteld nazien der redevoeringen door de sprekers, het feitelijk monopolie bezit van .... *te kunnen hooren.* De heeren *van Twist, Mijer, Elout van Soeterwoude* hebben ontegenzeggelijk hoogst belangrijke redevoeringen uitgesproken. Zin en strekking van hetgeen gehoord kon worden, wordt zoo veel mogelijk teruggegeven, maar zij waren niet behoorlijk te verstaan. Met de heeren *Thorbecke, Olivier, van Nispen, van 's Gravesande*, en vele anderen is dit evenzeer het geval. Wat wij bij de oprigting der zoogenaamde tribune dadelijk voorspeld hebben, heeft zich ten volle bevestigd, maar de publieke zaak lijdt onder eene, trots alle inspanning, onvolkomene verslaggeving."

Veroorloof mij, dat ik daarop aanmerke, dat de voorstelling van de gebreken der Tribune in de meeste opzigten *ongegrond* is en *overdreven.*

De verslagen, die ik de eer heb voor uwe Courant te bewerken, dragen de getuigenis, dat men op de tribune voor particuliere verslaggevers in den regel *perfect* kan hooren. (*) Bepaald onjuist is het te zeggen, dat de heeren Thorbecke, Olivier en Storm van 's Gravesande niet zijn te verstaan. Ik neem aan tegen wie het aanbod wil aanvaarden, in den regel door stenographie letterlijk hunne redevoeringen terug te geven; en mijne verslagen zijn dáár, om aan te toonen dat ik reeds meer dan eens, hetgeen die geachte leden spraken, woordelijk teruggaf. De heer Mijer sprak gisteren voor het eerst en was perfect te verstaan, beter dan toen hij aan de Ministers-tafel sprak en de particuliere verslaggevers *achter* hem zaten, omdat zijne stem thans *naar de Tribune* is gerigt. Het zijn alleen de heeren Elout en van Nispen die niet zijn te hooren; maar zij zijn ook niet met juistheid te hooren voor den Voorzitter, niet voor de leden der Kamer en niet voor de stenographen. De leden moeten zich dan ook in een kring rondom deze geachte sprekers plaatsen; de Voorzitter moet meermalen verzoeken, dat de sprekers hunne stem verheffen, of dat de leden den stenographen het hooren niet beletten. Dus wáár ook de particuliere verslaggevers zitten mogen, nergens zijn de heeren Elout en van Nispen met volkomen juistheid te verstaan: dit is zóó waar, dat op de vroegere zitplaatsen verslagen werden gemaakt, waarin, even als nu, voorkwam: „*niet* „*te hooren*", of „*niet verstaanbaar.*"

Voorzeker ware het beter, indien de particuliere verslaggevers eene even goede plaats hadden als de officiële stenographen. Maar ook in België is dit niet het geval: de laatste alléén zitten binnen de enceinte der Kamer, en inderdaad is dit noodig voor de vrijheid der leden, *gelijk de ondervinding heeft geleerd.* De tegenwoordige Tribune is gewis niet vrij van gebreken; maar zij liggen deels aan oorzaken, die de constructie der zaal medebrengen, deels aan omstandigheden, die verholpen kunnen worden, en waaronder vooral behoort het onophoudelijk slaan van deuren, waarin men voorzien kan door eene luttele verbetering.

Indien *alle* verslaggevers van particuliere bladen *gelijke* plaats bekomen *in* de zaal — en de N. R. Ct. verlangt toch zeker niet het monopolie voor zich alleen, *om te zitten en te hooren?* — dan zou die zaal ten eenenmale moeten worden verbouwd. De geachte huishoudelijke commissie der Kamer heeft met ijver de zaak onderzocht en zoo als de Tribune nu bestaat voldoet zij in den regel zeer goed — mits men *goed luistere;* mits men als verslaggever *kalm zij* en zijne politieke meening niet laat werken, waardoor veel wordt gemist dat juist van waarde is; mits men de *bekwaamheid bezitte van opteekenen*, en vooral wanneer men zijne nota's *zelf uitwerkt* en ze niet ter uitwerking zende aan anderen, *die bij de debatten niet tegenwoordig zijn geweest.*

Ik besluit, met de verklaring te herhalen, dat ik op de tegenwoordige tribune aanneem van al de redevoeringen een *juist* verslag te geven, dat den toets van het onderzoek kan doorstaan, behalve van die, uitgesproken door de heeren Elout en van Nispen, om de boven reeds opgegeven redenen. En zoo lang dit *kan* geschieden, zoo lang ook is de tribune geschikt voor de particuliere verslaggevers, in aanmerking genomen de ongeschiktheid in het algemeen van de geheele zaal voor de zittingen eener Volksvertegenwoordiging.

Met achting enz.

's Gravenhage — *Uw Verslaggever van de debatten der*
26 *September* 1860. — *Kamers van de Staten-Generaal.*

(*) Het verslag van de zitting van gisteren wensch ik niet als maatstaf te zien aangenomen, daar het u bekend is, dat bijzondere omstandigheden mij belet hebben, als naar gewoonte te arbeiden.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 26 September.

OVERLEDEN: N. Warnaar, vrouw van A. Lunet, 52 j. — H. van den Hurk, jd., 2 j. — F. Küsen, jm., 25 j. — H. J. Reynart, z., 2 j. — J. Godfroy, man van J. Loos, 80 j. — L. de Jong, z., 1 j. — W. de Lange, z., 1 m. — G. Bielen, wedn. van M. Zoren, 68 j. — F. Zellmer, vrouw van P. Mink, 27 j. — L. M. van Hasselt, d., 8 m. — M. C. Eering, d., 6 m. — J. F. Brüning, man A. C. Fabrie, 39 j.

BEVALLEN: J. Vingerling, geb. van der Hoeven, z.

[illegible] Dekken, geb. Groeneveld, d. — G. van der Mede, geb. de Vreede, d. — P. de Valk, geb. de Hooge, d. — C. M. Erkelens, geb. Wouters, z.

GEHUWD: B. J. Murel, jm. 27 j., met M. F. C. Buck, jd. 21 j. — J. J. Köhler, jm. 33 j., met J. M. Sweben, jd. 29 j. — W. van der Wal, jm. 30 j., met P. van Hoek, jd. 25 j. — M. C. Nieuwpoort, jm. 24 j., met M. C. van Erk, jd. 29 j. — P. J. Kriellaart, jm. 25 j., met A. van Giersbergen, jd. 24 j. — J. Tusch, jm. 33 j., met J. M. Veldman, jd. 26 j. — A. B. J. K. Hafkenscheid, jm. 23 j., met M. C. Nichting, jd. 22 j. — J. Blankenaar, jm. 25 j., met M. van Eck, jd. 23 j. — A. de Man, jm. 23 j., met C. W. Bourguignon, jd. 23 j. — F. Pot, jm. 24 j., met E. Scott, jd. 23 j. — J. Altena, jm. 54 j., met C. E. Geelhoed, jd. 37 j. — J. D. Sargentini, jm. 47 j., met L. Hofstede, jd. 33 j. — H. J. Dusk, jm. 45 j., met C. Desmense, jd. 44 j.

Beursberigten.

ROTTERDAM 26 September.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl. Werk. Schuld	2½ pCt.	62 3/16		
Rusland . . Obl. H. 1828/1829	5 „	101¼		
[illegible] Spoorw. Aand.	5 „	206½		
Oostenr. . . Oblig. Metall.	2½ „	23⅞		
dito dito	5 „	43⅞	44	43⅞
dito Nat. Met.	5 „	51⅞		
[illegible] Priorit. Loten.	f	96		
Grenada, Obligatien	4 „	14⅞		
Uitgestelde	„	5⅞	6	5 15/16
Mexico. Obligatien	3 „	20¾		
Equador. Obligatien	1 „	11 15/16		

Het prijsverschil was heden slechts van geringe beteekenis, terwijl de omzet zich hoofdzakelijk tot Oostenrijksche en Grenada's fondsen bepaalde.

Het Committé der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: Portugal, Obligatien te Londen 1856/59, 3 pc., 41½. Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 43[illegible]; dito Nat., 5 pc., 51⅞, 52, 52.

AMSTERDAM 26 September.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl. Werk. Schuld	2½ pCt.	62⅛	62 3/16	
dito . . dito	3 „	75	75⅛	75⅛
dito . . dito	4 „	97 3/16		
Amort. Synd.	3½ „			
Aand. Maats.	4½ „			
O. I. Leening	4 „	96¼		
Holl. Sp.	4½ „	99¼		
Rijn-Spoorw.	4½ „			
M. van Weld.	4 „			
[illegible] Cert. *Rothsch.*	2½ „	52¼	52⅜	
[illegible], Certificaten . .	3 „			
[illegible] Buitenlands . .	1½ „	38⅞		
dito	3 „	47½		
Binn. à f 6000	3 „	46¼		
Amort. Schuld				
Bewi v. Coup.		6		
[illegible], Obligatien . . .	3 pCt.	42¾	43 1/16	43 1/16
dito 1856/59.	3 „	41½	41 11/16	41 11/16
dito Uitgest. .				
[illegible], Ob. *Hope en C.*	5 „	101⅛		
dito 1828/29. .	5 „	101⅜		
Cert. 1831/33	5 „			
d.° 1840.	4 „			
d.° *Stieglitz* . .	4 „			
d.° d.° Nieuwe	5 „			
d.° d.° 1855 N.	5 „	95¾		
d.° te Lond.	4½ „			
d.° v. Assign. .	6 „			
Inschr. dito . .	6 „			
[illegible] Aand. 1835	f	161		
Obligatien . . .	4 pCt.	78¼		
[illegible], Oblig. 1860 . .	5 „			
Aand. . . .	3½ „			
[illegible] *Gallen C.*	5 „			
d.° dito	4 „			
d.° Met. Oude	5 „	43 15/16	44	44
d.° N. te Ams.	5 „	67⅞		
d.° Nat. Met. .	5 „	51⅝	52	51 15/16
d.° Metalliek.	2½ „	23⅞	24	24
[illegible] W. Ad. fl 250	4 „	200		
[illegible], 1824, £ 100	5 „			
[illegible], £ 100	1 „	11¾	11⅞	
[illegible] . . . Obligatien . . .	3 „	21⅞		
Uitgestelde . .	1½ „	11 9/16	11⅝	
[illegible], Obligatien . . .	4 „	14¾	14 13/16	14 13/16
Uitgestelde . .		5⅞	6 1/16	6 1/16
Mexico, . . Obligatien . . .	3 „	20 15/16	21 1/16	20 15/16
[illegible]	7 „	91¼		

Handel-Maatsch. op resc., 130. Belgie, Cert., 2½ pc., 51⅞. Rusland, Cert. 1859, 3 pc., 60⅞; dito Spoorweg Aand., 5 pc., 206¾, 207¾, 206¾; dito N. 4½ pc., 89⅜, 89½. Oostenrijk, Fransche Spw. Oblig., 3 pc., 119. Illinois, Spoorw. Aand., 86. Galveston, Spoorw. Oblig., 8 pc., 31, 47. Louisiana, 5 pc., 101. Griekenl., 1825, 5 pc., 6 13/16, 6⅞.

Beleening 3, Prolongatie 2½, Disconto 3 pc.

Handel en variatie waren van weinig beteekenis; alleen was naar Portugesche tot verhoogde koersen veel vraag, en ging in Oostenrijksche tot iets vastere prijzen nog al tamelijk om.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., —. Spanje 1¾ pc., 38⅞; dito Binnenl., 3 pc., 46¼. Oostenr., Metall., 5 pc., 44; id. Nation. 5 pc., 51 15/16.

LONDEN 25 September.

3 pc. Cons. cont.	93	a 93½	3 pc. Peru	74	a 75
id. id. op tijd . .	93⅞	- 93½	4½ pc. id. Urib. .	83	- 84
5 pc. Oostenrijk	79	- 82	id. te New-York	83	- 84
dito 1859	—	- —	3 pc. Portugal . .	43	- 44
4½ pc. België . . .	95	- 97	5 pc. Rusland .	103	- 105
pc. Braz. 1824	99	- 101	4½ pc. idem	93½	- 94½
id. 1829/39	—	- —	3 pc. idem	63½	- 64½
id. 4½ pc. 1852 . .	86	- 88	3 pc. Spanje . . .	48¼	- 48¾
idem 1858	86	- 88	1½ pc. idem	39½	- 39¾
6 pc. Buen-Ayr.	95	- 97	idem Amort. . . .	22½	- 23½
6 pc. Chili	102	- 104	id. Cert. Coup. .	6⅛	- 6⅝
3 pc. idem	73	- 75	5 pc. Sardinië . .	83	- 85
5 pc. Denemark.	98	- 100	6 pc. Turkije . . .	73½	- 74
3 pc. idem	82	- 84	idem Nieuwe . . .	57	- 57½
2½ pc. Holland . .	64	- 65	4 pc. idem	101	- 101½
4 pc. idem	101	- 102	3 pc. Venezuela	23	- 24
Equador	12½	- 13½	idem Uitgest. . .	11	- 12
id. Land - warr.	—	- —	Wissel Amst. krt.	11.14	a 14½
2½ pc. Grenada . .	15½	- 16½	idem 3 m.	11.16	- 16½
id. Uitgestelde . .	5½	- 6	idem Rott. 3 m. .	11.16	- 16½
3 pc. Mexico . . .	21⅞	- 22½	idem Parijs kort.	25.12½	- 20
4½ pc. Peru	94	- 95	idem 3 m.	25.35	- 40

Engelsche fondsen waren heden flaauw. Buitenlandsche prijshoudend, doch met beperkten omzet.

PARIJS 25 September.

Frankrijk 3 pc. à contant 68.60, 68.50; dito op ultimo 68.60, 68.50; dito 4½ pc. à cont. 95.85; dito op ultimo —; Bank-Actien 2815. Crediet Mobilier 695, 690. Rusl. 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen 470. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. 39; dito buitenl. 3 pc. Oude — en dito Nieuwe —; dito binnenl. 3 pc. —; dito Passive 22½. Oostenrijk 5 pc. 75¾.

De stemming was heden gunstig; de 3 pcts. Fransche fondsen sloten 5 cent. hooger dan gisteren.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 26 September.

TABAK. Heden werden verkocht 32 kisten Seedleaf ex Seth Sprague, 28 kisten dito ex Ariël, en werd den verkoop bekend van 28 ceroenen Havana via Antwerpen aangevoerd.

SCHIEDAM 26 September.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 145 ℔ Kunda f 210 cont.
MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust f 14.75.
JENEVER, „ „ „ „ „ - 20.25.
AMST. PROEF „ „ „ „ „ - 21.50.
Alles zonder de belasting.
SPOELING per Ketel. . . . . f 0.60.

GOUDA 26 September.

KAAS. Aanvoer 130 partijen, die van f 21 a f 25 verkocht zijn; de stemming was iets beter voor het binnenland.

AMSTERDAM 26 September.

VETWAREN. Traan: Robben- f 38½, Levertraan: bruine f 41, blanke f 44 a f 45. Rondvisch per 50 Ned. ℔ f 13½. Ansjovis 1858r, 1859r, 1860r f 7¼ bij gerijf.

KAAS. Goudsche geschept f 12 a f 15.

GRANEN enz. Tarwe prijshoudend: 132 ℔ bonte Pools. f 432; 129 ℔ dito f 415; 130 ℔ dito f 423, f 425. Rogge bij partijen iets hooger: 124 ℔ Pruiss. f 213; 120 ℔ Stockholm f 198; 114 ℔ jar. Petersb. f 178; 118/119 ℔ dito f 186, f 188; 119 ℔ N. Arch. f 188. Op levering in Oct. f 175, f 176; Maart f 181. In veiling 120 ℔ Galatz f 182; de 80 last Petersb. zijn niet geveild. Gerst hooger: 96 ℔ N. Fries. Winter f 163. Haver en Boekweit zonder handel.

ZADEN enz. Koolzaad £ 1 hooger; Oct. Rubs £ 70; op 9 vaten Olie te leveren in April £ 75; Sept. Rubs £ 70; Oct. £ 71½; Nov. £ 72½. Raapolie op 6/w. f 42½; vlieg. f 41¼; 1 Oct. f 41, f 41¼; 1 Nov. f 41¾, f 41⅝; 1 Dec. f 42, f 42¼; 1 Mei f 42½, f 42¾. Lijnolie op 6/w. f 31¾; vlieg. f 30½; 1 Oct. f 30¼, f 30½; 1 Nov. f 30¾; 1 Dec. f 31. Hennepolie op 6/w. f 39¼. Raapkoeken per 1040 stuks f 72 a f 76. Lijnkoeken per 104 stuks f 11 a f 14.

VEE. Kalveren 1ste kwal. f 50 a f 70; 2de kwal. f 40 a f 60; 3de kwal. f 30 a f 50; Schapen f 28 a f 34; Varkens 52 a 56 c. per Ned. ℔.

LONDEN 25 September.

SUIKER stil. W.-I. als voren; Manilla, 1700 b. clayed a 38/3 afgedaan; Gurpatta Date Bengal 43/; Madras 31/; grijs Java n.° 11 a 42/; Barbados als voren, gem. a goed licht 38/ a 42/6; mooi 43/ a 44/; gecrisialde Demerary middl. a mooi 43/6 a 45/6; Madras gem. a goed midd. geel 34/6 a 35/6; bruin 32/ a 33/; geraffin. slap; bruine lompen en gem. brooden 49/ a 49/6. — KOFFIJ. Plant. Ceylon stil; gem. middl. a middl. blaauw 69/ a 70/; triage 58/ a 65/6; Jamaica 66/6 a 75/. — CACAO slap. Trinidad gem. a middl. rood 68/6 a 75/; gem. a goed grijs 65/6 a 76/; Surin. ord. en middl. grijs 69/ a 71/; Para 64/. — THEE als voren. — RIJST stil. Bengal 3 d. lager; gem. a middl. gebroken Dacca 11/ a 11/3; Madras 10/6 a 11/; middl. a goed Carolina 23/6 a 24/6; Madras middl. 11/3. — PEPER vast. Singapore 4⅛ a 4¼. — SALPETER slap. Bengal ord. bruin 39/6 a 40/; goed 44/; Geraffin. slap 43/ a 43/6. — COCHENILLE stil. Teneriffe zwart 3/6 a 3/9. — GAMBIER 3 d. lager. — WAS. Japans. 3/ a 5/ lager. — PIASSAVA £ 9.10 a 13.10. — GOM COPAL 100/ a 105/ voor Angola. — HOUT. Rood Sandel- 115/ a 117/6. — GOM ELASTIEK. Penang 2/1 a 2/1½ d. — LIJNZAAD vast. Calcutta 55/. — IJZER. Schotsch Pig 51/9. — OLIE. Lijn- slap 30/3. Raap- stil. Cocos- als voren. Terpentijn- vast 31/6. — TALK zeer vast; loco 53/, Oct./Dec. 53/, Jan./Maart 53/6 a 53/9.

LIVERPOOL 24 September.

SUIKER vast; Barbados 41/6 a 42/6. Jamaica 38/6. St. Lucia 38/ a 39/3. Bahia 22/6 a 21/7 entr. afgedaan. Melassen Trinidad 18/9. Barbados 20/. Antigua 20/6. — RUM. Leewards 1/10. — CACAO. Para 61/. — RIJST. Bengal 13/. — LIJNZAAD. Bombay 58/.

ANTWERPEN 25 September.

VERWHOUT. Tot geheimen prijs zijn 230 ton Laguna Campêche afgedaan. — KOFFIJ vast. 400 b. Brazil zijn van 40 a 41¼ en 300 b. St. Domingo a 42½ afgedaan beide uit de 2de hand. — GRANEN vast, puike oude Oostzeesche Tarwe f 15¾, roode inlandsche per Dec. f 12⅞. — OLIEZADEN stil, Bombay Lijn- f 15. — TERPENTIJN. 86 v. Amerik. zijn a f 19 afgedaan. — HOP. 20 b. 1859 Aalst zijn a fr. 178 afgedaan, men vraagt thans fr. 180 en oude 1856 fr. 70 a 75, 1857 fr. 100. — HOUT. 120 tienst. Havanah zijn zeilende verkocht. — NITRATE DE SODA f 8¾. — RIJST. 300 b. gep. Aracan zijn a f 8¾ afgedaan. — SUIKER stil doch vast, bruin ¾ fl. en wit ¼ a ½ boven Julij afgedaan. — TALK vast.

HAVRE 23 September.

KATOEN. Gisteren zijn 2150 b. tot vaste prijzen afgedaan. — KOFFIJ. 150 b. Singapore zijn zeilende a fr. 109 cons. verkocht. — HUIDEN. 500 gez. New-York vonden koopers a fr. 55. — WOL stil, 2 b. Buenos-Ayres vette zijn a fr. 2.50 afgedaan. — PAARDENHAAR. Amerik. fr. 2.15 cons.

TRIEST 21 September.

KOFFIJ iets hooger, Santos zeilende a fl. 50½ afgedaan. Rio, loco ord. a mooi fl. 48 a 52, St. Domingo fl. 51.50 a 53. — SUIKER. Ruwe stil. Geraffineerde vast. Hollandsche fl. 27¼ a 28½. — CACAO. St. Domingo fl. 43. — PEPER. Sumatra fl. 33½ a 34½. — GRANEN en OLIEZADEN slap. Tarwe fl. 700 a 8.25. Lijnzaad fl. 7.50. — GOM gevraagd. — VRUCHTEN slap. China'sappelen fl. 6 a 6.50. Smirna Vijgen fl. 15 a 19. Citroenen fl. 9. Amandelen zoete fl. 36 a 28, bittere fl. 42. Rozijnen roode Eleme fl. 22 a 23, roode Chesme fl. 18 a 19, roode Yerli fl. 17 a 18, nieuwe Sultana fl. 26 a 29. Krenten. Morea fl. 10 a 12. — OLIE. Olijven vast met veel vraag. Siciliaansche en Pouille fl. 42 a 44, fijne tafel fl. 55 a 58, surfine dito fl. 61 a 62.

GENUA 22 September.

KOFFIJ stil, Portorico fr. 91 a 95. — SUIKER. Ruwe met veel omzet. Havanah blond n.° 15 fr. 41 met 4 pc. Geraffineerde slap. Hollandsche S en T n.° 2 fr. 47.14 met 10 pc. — HUIDEN stil doch vast. — OLIE. Olijven vast met veel vraag, Riv. Pon. eetbare fr. 84 a 90, surfine fr. 120 a 126, Riv. Lev. eetbare fr. 84 a 88, Sardinische fr. 84 a 86.

HAMBURG 25 September.

KOFFIJ onveranderd; alleen handel voor consumtie. — ZINK zonder omzet. — RAAPOLIE per Oct. 26.4, per Mei 27.2. — GRANEN. Van Tarwe in loco eenige omzet ter verzending naar Engeland; nieuwe iets hooger betaald; af buitenl. op de laatste prijzen gehouden doch stil. Rogge in loco stil, af Koningsb. 80 ℔ per Sept./Oct. tot 81/82 rth. bco. te koopen.

RIGA 8/20 September.

VLAS. De voorraad is bijna opgeruimd. — HENNEP zonder omzet. — LIJNZAAD slap, slag- 6¾ a 7 roeb. — GRANEN stil met kleinen voorraad. Rogge, Russische 116/117 ℔ r. 98, per Mei r. 90. — VRACHTEN naar Antwerpen voor Hout 5⅜ a 5⅝ sol. — WISSEL op Londen 38, Parijs 378.

NEW-YORK 12 September.

KATOEN met redelijke vraag, echter meerendeels voor cons. De prijzen zijn slap, echter niet lager te noteren.

	Upland.	Florida.	Mobile.	N. O. en T.
inferior	5¼ a 6	5 a 6	5 a 6	6 a 6½
ord.	6 - 9¼	6 - 9¼	5½ - 8½	6 - 9½
middling	10⅞	11	10¾	11¼
middling fair	12¼	—	—	—
fair.	12½	—	—	—

Men klaagt algemeen dat het nieuwe gewas met veel vuil en stof gemengd is. Verkoopen der week 6000 b. De berigten over den oogst luiden ongunstig. Men klaagt dat er te veel regen valt, terwijl het gewas daarenboven van insecten lijdt. — ASSCHEN. Pot- $ 5.25. Parel- $ 5.62½. — QUERCITRON $ 21 a 23, te Baltimore. — KOFFIJ. Brazil in veiling ¼ c. lager; Santos als voren, 14 a 15¾, Rio 13 a 15²/₈, Java 16¼ a 16½ afgedaan. — VERWHOUT. Lima $ 60. Camp. Laguna $ 25. — MEEL 5 a 10 c. hooger. De verkoopen in de laatste 3 dagen bedragen 51/m. vaatj. Men noteert $ 5.70 a 7.60. — GRANEN vast tot vorige prijzen. — HUIDEN met veel vraag; B. A. gedr. 23 c. entr., Rio Grande 23, Orinoco 23, Californie 22. Voorraad 294,300 stuks. — HOP vast. 1859 2 a 3 c. hooger: men noteert 15 a 20 c. Nieuwe 28 a 30 c. — TERPENTIJN als voren; 39 a 41 c. Voorraad 6000 v. — HARST zonder verandering; bruine $ 1.30 a 1.37½. — RIJST vast met weinig voorraad; $ 4.50 a 5.12½. — SPECERIJEN. Peper 8¼ a 8½. Nootmuscaat n.° 1 42½ a 44 c. Cassia 22½ entr. Piment 6 c. cons. en 5⅞ c. entr. Nagelen 8 c. — SUIKER met veel vraag tot onveranderde prijzen. Cuba 5¼ a 7½. Portorico 7 a 7⅞, Havanna bruin en blond 6½ a 8⅝, Manilla 6⅜. — TALK slap; puik 9⅞ a 10, extra 10¼. — TABAK met veel vraag; voor Sigarenblad en fijne soorten Seadleaf 4 a 20 c. Kentucky 8½ c. afgedaan. — VRACHTEN iets lager. — WISSEL op Amsterdam 41⅝ a 41¾, op Londen 9⅜ a 9⅞ % premie.

BALTIMORE 10 September.

KOFFIJ met veel vraag. Puike Rio 14¾ a 15, goede 14½, fair 14 a 14¼, ord. 13¼ a 13¾. Laguayra 14½ a 15. Java 17 a 18. De voorraad bedraagt 14,140 b. — TABAK minder levendig; in de notering is weinig verandering.

inferior to common . . .	$ 2.—	a	3.—
good common	„ 3.50	-	4.50
middling	„ 5.—	-	6.50
good to fine brown . .	„ 7.—	-	9.50
fine brown en colory	„ 9.50	-	12.—
ground leaves	„ 3.—	-	6.—

Ohio als voren; Kentucky vast; de mindere soorten iets hooger; de inspectie bedraagt 1999 v. — VRACHTEN op nieuw hooger; naar Liverpool voor Tarwe 12½ d.; Londen voor Meel 4/ en Tabak 32/6; naar Rotterdam voor Tabak 32/6.

NEW-ORLEANS 5 September.

KATOEN. In de laatste 8 dagen zijn 17,200 b. afged. Prijzen zijn ¼ a ½ c. hooger, door de ongunstige berigten uit het binnenland. Men noteert:

ordinary	oud	5	a 6
good ordinary	„	7	„ 8
low middling	nieuw	10⅜	„ 10⅝
middling	„	10¾	„ 11
strict middling	„	11¼	„ 11⅝
good middling	„	11¾	„ 12
middling fair	„	12½	„ —

TABAK slap, door meer gunstige berigten omtrent den oogst. Er zijn slechts 8 a 900 v. omgezet. In de notering is geene verandering, doch prijzen nominaal.

Factory lugs	2½	a 3¾
Plantes „	4	„ 4½
Selections	9¼	„ 11½
leaf infer. to comm	5¼	„ 6¼
leaf fair to good	7¼	„ 8¼
leaf fine	8¾	„ 9¾
Mason County	5½	„ 12¼

GRANEN iets beter. Meel $ 5.60 a $ 5.65¼. — VRACHTEN hooger, Liverpool ⅝ d. — WISSEL op Londen 109 a 110.

SAVANNAH 10 September.

KATOEN slap, middl. 10 c., strikt middl. 10½ c., good middl. 10¾ c.

MOBILE 8 September.

KATOEN. Aanvoeren der week 9370 b. Verkoopen 1000 b.; men noteert middling 10½ c. Voorraad 46,000 b. — VRACHTEN naar Liverpool ⅝ d. — WISSEL op Londen 108½ a ¾.

LOUISVILLE 7 September.

TABAK puike soorten hooger. Men noteert Lugs $ 3.50 a $ 5; common à good $ 5.50 a $ 7; leaf good to fine $ 8 a $ 10; leaf manufact. en Cutting $ 10 a $ 17.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Vertr.* [illegible] sept. *Meg Lee*, Brown, Dordrecht
Aangekomen.
Telegraaf, Rolufs, Hellevoetsluis
Bernhard Hertog van Saxe-Weimar, Hazewinkel, Dordrecht
(W.t.O.—Z.—Omloopend)

Hellevoet (Z.O.) *Aang.* [illegible] sept. *Mary*, Squibb, Newcastle
Vertrokken.
[illegible] (st.), Londen
[illegible] *of Auckland* (st), d.°
[illegible]*po*, Lund, Oostzee
[illegible]*stroom*, de Goede, Bergen
Frolic, Barley, Newcastle
[illegible], Harvey, dito
Flora, Smith, dito
[illegible], Davies, dito
[illegible], Johnson, dito
[illegible], Smith, dito
[illegible], Kraeft, Stockh.
[illegible]*tus*, Blowey, Grangemouth
[illegible], Bränström, Stavanger
[illegible]*mina*, Teengs, Singapore via Cardiff
[illegible], Grafthuis, dito via dito
[illegible], Sterkenburg, Macassar
[illegible] Teygeler, Boston
([illegible] de reede geank.)
[illegible], Ennen, Buenos-Ayres
[illegible], Robinson, New-Orleans
[illegible], Rolufs, Brouwershaven
[illegible], Franke, Hartlep.
[illegible], Lund, dito
[illegible], Kroll, avontuur
[illegible], Martensen, Libau
Aangek.
[illegible] *Concordia* (st.), Londen

Anna (st.), Bergen
Vertrokken.
26 *Ocean Queen* (st), Hull
Seahorse (st), dito
Norfolk (st.), Goole
Batavier (st.), Londen
Sinai, Perfect, dito
Circassian, le Maitre, d.°
Zingari (st.), Hartlep.
Sailor, Jones, Belfast
Cadmus, Stanford, Newc.
George, Kitching, dito
Jackson, Elliot, dito
Hart, Buckham, dito
Shannon, Gilroy, dito
Activ, Muller, Pernau
Johanna Christina, Westerbrink, Noorweg.
Ernte, de Wall, Sunderl.
Thames, Ford, Yarmouth
Adele, Tebbens, avontuur
Anna Elisabeth, Schuur, d.°
Anna, Jongebloed, dito
Jan Freseman, de Jonge, d.°
Minister Lindemann, Röttgers, dito
Annchen, Velt, dito
Jantje Nanninga, Meihuizen, dito
Dankbaarheid, Valk, d.°
Flora, Schulte, dito
Garonne, Bakker, dito
(O. t. Z.—Omloopend.)

Maassluis (Z.W.) *Vertr.* 26 sept. *John & Charles*, Hopkins, Maidstone

Amsterdam *Vertr.* 24 sept. *Prins Maurits*, Bart, Batavia

Texel *Aangek.* 25 sept. *Dawson*, Clowton, Newcastle
Patriot, Dixon, dito
Salisbury Harrison, Hall, Sunderland
Wealands, Starling, dito
Mabel, Pearson, dito
Maria, Evelyn, dito
(het laatste met verlies van ankers en met gebroken spil.)
Fürst Blücher, Staben, Riga
Lykkens Pröven, Ivensen, Frederikstad
26 *Landwuhrden*, Müller, Santa Cruz (Cuba)
Terug uit zee.
26 *Hertog Bernard*, Stolte, Amst. n. Batavia
(met losse tuigage enz.)
(Z.W.—Z.—W.Z.W.)

Vlie *Aangekomen* 24 sept. *Gezina & Wilhelmina*, Dokman, Riga
Amstel (st.), Hamburg
Vertrokken.
23 *Harmonie*, Kramer, Frederikstad
Drie Gezusters, de Groot, dito
Reina Arendina, de Jonge, dito
Jonge Willem, Kappen, d.°
Elisabeth Maria, Oldenburger, dito
Hero, Jörgensen, dito
Zeelust, Keun, dito
Aldershoff, Dijkstra, dito
Creole, Zachariassen, Droback
Concordia, Hendriksen, dito
Goede Verwachting, Kooy, dito

Oostmahorn *Vertr.* 24 sept. *Annegina*, van Sluis, Gloucester
25 *Grijpskerk*, Zomerdijk, Kramfors
Otto, Faber, Rendsburg

—o—

Triëst *Aangekomen* 21 sept. *Cornelia* (st.), Muntendam, Rott.

Liverpool *Aangek.* 23 sept. *Bittern* (st.), Rott.
In lading.
24 *Jacoba Johanna*, de Groot, Groningen
Vertrokken.
23 *Margaret*, Scantlebury, Schiedam
24 *Earl Grey*, Collins, Dordrecht

Bristol *Vertr.* 24 sept. *Ecliptica*, Boomgaard, Antwerpen

Scilly *Vertrokken* 22 sept. *Annechien & Jantje*, Venema, (v. Galatz) Amsterdam

Falmouth *Aangek.* 25 sept. *Hendrika Roelina*, Helmers, Ibraila

Southampton *Vertr.* 24 sept. *Anna Digna*, Ouman, (v. Amst.) Cardiff

Dungeness *Gepass.* 20 sept. *Maria Cornelia*, Brinkerink, Hamburg n. Buenos-Ayres

Deal *Aangekomen* 24 sept. *Dirk Arnold*, Kayll, Sunderl. n. Singapore

Gravesend *Aangek.* 24 sept. *Alphard*, Puister, Huelva
Martha Gialts, Westenborg, Groningen
Gezina Geertruida, Schut, Libau
Geziena Hendrika, Lissab.

Harwich *Aangek.* 24 sept. *Eagle*, Garwood, Ipswich n. Rott.

Yarmouth *Aangek.* 22 sept. *Zenobia*, Carter, Nieuwe Diep

Grimsby *Aangekomen* 23 sept. *Brouwershaven*, Riedijk, Dantzig

Stockton *Aangek.* 24 sept. *Niessina*, Gruppelaar, Kampen

Hartlepool *Aang.* 23 sept. *Gloria Deo*, Voss, Dordrecht

Shields *Aangekomen* 24 sept. *Fenna Hendrika*, Duit, Londen

Newcastle *Uitgekl.* 22 sept. *George*, Goodall, Rotterdam
Coral, Cracknell, dito
24 *Margaretha*, Slik, Groningen
Catharina Elisabeth, de Ruiter, Middelb.
Eliezer, Darnell, dito
Verwachting, Ruiten, Harlingen
Eendragt, Munneke, d.°

Leith *Aangekomen* 24 sept. *Hillechina*, Gruppelaar, Dordt

Hamburg *Vertr.* 24 sept. *Vijf Gebroeders*, Albers, Rotterdam

Cuxhaven *Vertr.* 24 sept. *Hendrika*, Joosten, Amsterdam
Drei Gebr., Hanken, d.°
Frau Catharina, Köster, dito

Bremerhaven *Vertr.* 24 sept. *Roelfina*, Prins, Stettin

Kiel *Aangekomen* 24 sept. *Heidewiga Regina*, Pekelder, Amst.

Neustadt *Vertrokken* 21 sept. *Speculant*, Mildenstein, Holland

Wismar *Aangek.* 24 sept. *Christina Jacoba*, Ploeg, Harlingen

Wolgast *Vertrokken* 23 sept. *Geerdina Geertr.*, Kramer, Bremen

Swinemunde *Aang.* 23 sept. *Willem I* (st.), Hazewinkel, Amst.

Dantzig *Aangekomen* 23 sept. *Urania* (st.), Vermeulen, Stockholm
Gazellen, Sörensen, Rott.
Hermanus Gerardus, Rozenberg, Amst.
Twee Gebr., Bossmak, d.°
Christina Jacquelina, Bosker, Lowestoffe
Margaretha Antina, Jager, Randers
Vertrokken.
Baron Sloet tot Oldhuis, Knijpenga, Alkmaar

Bolderaa *Aangekomen* 20 sept. *Margrietha*, de Groot, Schiedam
Hendrik Jan Nassau, Roelfsema, dito
Vertrokken.
20 *Cornelius Dasse Victor*, Borgman, Elseneur

Kroonstad *Vertr.* 19 sept. *Aaltje Brongers*, Kuperus, Amsterdam of de Zaan
Maria Reifina, de Groot, Gothenburg

Bergen *Aangekomen* 14 sept. *Henriette*, Wever, Charlestown
Vr. Clara, Don, Amst.
Vertrokken.
11 *Æolus*, Dekker, Holland
Bergen Paquet, Silchenstedt, dito
13 *Enjetta*, Boswijk, Rusl.
14 *Arend*, Goosens, Rott.
Elisabeth Naatje, Frankrijk

Svendborg *Aangek.* 21 sept. *Caroline*, Goldman, Schiedam

Randers *Vertrokken* 19 sept. *Renske*, Nepperus, Pruissen

Kopenhagen *Aangek.* 22 sept. *Zwaantina*, Nieboer, Zwolle
Uitgeklaard.
22 *Aukjen Gepkelina*, Duintjer, Oostzee
Gepasseerd.
23 *Anna Catharina*, Huges, Dantzig n. Londen
Jantina, de Boer, Pillau n. Drontheim

Elseneur *Aangek.* 22 spt. *Elisabeth*, Nepperus, Dantzig n. Nantes
23 *Piet Hein*, Meijer, St. Pet n. Amst.
24 *Hillechiena Vos*, Lever, Newcastle n. Riga
Gepasseerd.
23 *Dolphijn*, Helmers.
Sophia, van Laten.

Rendsburg *Aangek.* 20 sept. *Gesina Lammegina*, Braamhorst, Bremen naar Stettin
21 *Hillechina*, Joosten, dito n. Kopenhagen
Christina Wobbechina, v.d. Werp, d.° n. Stettin
Derkina, Heins, Amst. n. Koningsb.
Ekea Maria, Wehen, Amst. n. Flensburg
Zwaantje, de Vries, Stockholm n. Rott.

—o—

Amsterdam 26 sept. Het beurtschip *Veenstroom*, schipper J. P. Vuursteen, van hier naar Veendam, is in den nacht van 24 op 25 dezer bij Enkhuizen gestrand en zal weg zijn.

Fredrikshavn 24 sept. Het schip *Jantina*, kapit. de Vries, van Amst. n. Stockholm, is op Laesoe gestrand; van de lading suiker zijn 220 manden beschadigd geborgen en verkocht, als ook geborgen 150 manden, minder beschadigd, die mede zullen verkocht worden.

Trelleborg 24 sept. De *Victoria* (st.), v. Cardiff naar Kroonstad, gisteren alhier op strand geraakt, is, na 200 ton ijzer over boord geworpen te hebben, vlot gekomen; is lek en vertrekt n. Kopenhagen, om geheel ontlost te worden.

Ramsgate 25 sept. Heden nacht zijn gedurende den orkaan op het Goodwinsand verongelukt de Engelsche bark *Linda*, v. Middlesbro' n. Alexandrië, en de Zweedsche bark *Ariel*, v. Hernösand n. Marseille, benevens een Noordsch schip. De bemanningen zijn gered.

Carthagena 18 sept. Het Amerikaansch schip *Souter Johnny*, k. Edwards, v. Livorno n. Boston, geladen met zeep en marmersteen, is gisteren bij Kaap Palos gestrand; zal zeer bezwaarlijk af te brengen zijn.

—o—

Gepraaid:

Door de *Pomona*, kapit. v. d. Sloot, 17 septemb. van Vlaardingen te Gibraltar aangekomen:
14 sept. *Dankbaarheid*, van den Berg, van Faro naar Vlaardingen.

—o—

25 sept. De wind te **Falmouth** N. N. W. en te **Deal** W. t. N., sterk.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.* 25 sept. *Stad Vlissingen*, Ouwehand, Newcastle
Nijverheid, Bonjer, dito

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 27 sept.: 1ste getijde 1 ure 59 min.; 2de get. 2 ure 23 min.

Arnhem. Waterhoogte 25 sept. 2.74 el.

Keulen. Rijnhoogte 25 sept. 11 v. 10 d. Rijnl.

Cargalijsten.

Amsterdam.

STETTIN, Jonge Paul (st.) — 101 last Raapzaad, Eltzbacher en Co.; 76 last dito en 480 z. Meel, Order. — Voor Rotterdam: 95 v. Zink, van der Kun en van Schelle.

HAMBURG, Jonge Marie (st.) — 80 z. Boekweit, 366 z. Raapzaad, 20 boot. Wijn en 18 b. Koopm., Order.

NB. Per het schip Neptunus, van Havana, is nog aangebragt 1 partijtje Sigaren, aan D. R. van Eldik, te Amsterdam.

Advertentiën.

Allen die hunne belangstelling toonden in ons **Vijftig- en Vijf en Twintigjarig Huwelijk**, betuigen wij, ook namens onze overige Betrekkingen, onzen hartelijken dank.

J. VAN BRUMMELEN.
G. VAN BRUMMELEN, KELDERSEN.
W. DE VRIES.
M. DE VRIES. VAN BRUMMELEN.

Rotterdam September 1860.

Bevallen van een ZOON *ANNA MARIA MESSCHAERT*, Echtgenoot van J. L. NIERSTRASZ.

Rotterdam 26 *September* 1860.

Eenige kennisgeving.

LEESBIBLIOTHEEK.

COMMISSARISSEN der LEESBIBLIOTHEEK, opgerigt door het Rotterdamsch Departement der **Maatschappij tot Nut van 't Algemeen**, brengen ter kennisse van de Belanghebbenden, dat de Bibliotheek zal **geopend** worden op DINGSDAG den 9 OCTOBER 1860, en dat Commissarissen Zitting zullen houden tot het **AANNEMEN van LEZERS** Donderdag 27, Vrijdag 28 en Zaturdag 29 September 1860, des avonds ten 6 ure, in het Locaal des Departements.

Die als Lezer wil aangenomen worden, moet voorzien zijn van eene aanbeveling van een Lid des Departements of van een der Boekbezorgers.

Rotterdam 25 *September* 1860. H. ALTMANN, *Lid en Secretaris.*

GROOTE GEWONE
Najaars-Opruiming
BIJ
ALLAN & Co.

Bijzonder voordeelig zijn:
Eene Groote Partij Doorgewerkte en Wollen **SHAWLS en DOEKEN.**
HERFST- en WINTERMANTELS.
Gekleurde en Zwarte **ZIJDEN** en Zijden **ROBES A VOLANTS.**
STOFFEN voor **ROBES** voor het aanstaande Saizoen.
Goedkoope Gedrukte **KATOENEN.**
LINTEN, BRODERIES etc. etc.
NB. De voorraad van FLANELLEN, BAAIJEN, WOLLEN ONDERGOEDEREN en WITTE GOEDEREN is reeds **compleet.**

ROTTERDAM—NEWCASTLE.
Voor Passagiers en Goederen.

De Stoomboot **LORD RAGLAN**, Kapitein **John Hart**, zal van hier naar **NEWCASTLE** vertrekken ZATURDAG 29 dezer, des morgens vroeg.
Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

ROTTERDAM & HULL.

Iederen WOENSDAG en ZATURDAG.
Het Stoomschip **ENCHANTRESS**, Kapitein **Ths. Farr**, vertrekt van ROTTERDAM naar **HULL Zaturdag 29 September.**
De Agenten *SEEUWEN & Co.*

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN
ROTTERDAM en BERGEN,
via HULL.

Het Stoomschip **ANNA**, Kapit. **J. B. Altona**, vertrekt van hier naar **BERGEN** (*via Hull*) DINGSDAG 2 October, des morgens vroeg.
Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

MAATSCHAPPIJ
BERGWERKVEREENIGING VOOR NEDERLAND.

De COMMISSIE, benoemd door de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders in bovengenoemde Maatschappij, heeft de eer ter kennis te brengen, dat, volgens het door haar uitgegeven berigt, de Publieke Inschrijving voor de disponible Aandeelen (groot *ƒ* **175** ieder), in het Kapitaal van **Een Millioen Vijftig Duizend Gulden**, tot 15 October aanstaande kan geschieden door tusschenkomst van de Heeren GEBRs. BOISSEVAIN, BURLAGE & ZOON, JARMAN & ZONEN, NIJPELS & Co., te Amsterdam; H. C. VOORHOEVE & Co., te Rotterdam; P. J. LANDRIJ, te 's Gravenhage; VLAER & KOL, te Utrecht, en GEBRs. CRAHAIJ, te Maastricht.

De Plans, Kaarten en alle officiële Stukken en Bescheiden der Onderneming zijn ter inzage gedeponeerd ten Kantore van de Notarissen *Claasen & Jäger*, Oude Turfmarkt te Amsterdam.

De Commissie voornoemd:
R. DANIEL WOLTERBEEK.
W. H. DE HEUS.
F. W. GREEF.
D. VAN AALST.
J. G. JäGER.

ABSHAUBBIN'S
Anti-Rhumatische Watten.

De Heer C. A. FABER, te Wolvega (Friesland), berigt dat eene Dienstmaagd, genaamd B. B. LAGEVEEN, langen tijd leed aan Rhumatiek in de beenen; alle aangewende geneeskundige hulp was vruchteloos en ten laatste kon zij gaan noch staan; zij besloot eindelijk de **Anti-Rhumatische Watten** te gebruiken en kwam kort daarna in persoon berigten, dat zij na slechts drie dagen deze Watten gebruikt te hebben volkomen is genezen en wederom even als vroeger kon gaan en werken, ter bekrachtiging waarvan zij dit berigt eigenhandig had onderteekend (get. B. B. LAGEVEEN). Nog van drie andere Vrouwen meldt ZEd. mij de genezing door Abshaubbin's Watten van de Rhumatiek, even als ik uit alle oorden des Lands nu en dan daarvan mededeelingen ontvang. De Ondergeteekende, Hoofddepôthouder dezer wonderbare heilzame Watten, onderteekent het berigt, hetwelk bij ieder pakje gevoegd is, tot bewijs der echtheid.

A. BREETVELT Az.
Groote Markt, naast de Waag.

Deze Watten zijn verder echt te bekomen:
Te Rotterdam uitsluitend bij J. H. Keller, Weste Wagenstraat; A. Reynardt, Hoogstraat, bij het Oostplein, en verder te

Arnhem, F. A. Stroetman.	Oldenzaal, T. Kreymborg.
Tiel, W. T. Stierhout.	Zwolle, Mej. G. Terhorst.
Nijmegen, Wed. G. van Merkensteyn.	Deventer, Wed. J. W. Sauer.
	Kampen, J. H. ten Hagen.
Zutphen, H. v. Eck.	Steenwijk, K. Timmermans.
Z. Bommel, J. v. Giessen.	Blokzijl, E. Bing Jr.
Wageningen, F. Dierkes.	Enschedé, W. Stevens.
Ede, H. J. Regterschot.	Almelo, M. Slits.
Scherpenzeel, H. ten Broek.	Hasselt, v. d. Veebt.
Voorst, E. J. Weijers.	Delden, A. B. Gerritsen.
Oord, Enzerinck.	Dalfsen, R. Frijling.
Varseveld, B. de Bruin.	Raalte, Mej. C. H. Tijhof.
Culemborg, C. M. G. Blancke.	Dedemsvaart, B. Berends Jr.
	Wijhe, J. H. Thöben.
Nijkerk, E. van Esveld.	Olst, P. Hempenius.
Doesborgh, H. Boese.	Goor, A. J. Hoek.
Harderwijk, Wed. Fischer.	Noord-Wolde, F. A. Fischer.
Apeldoorn, A. H. Hooijer.	Brummen, Mej. Spaan.
Zevenaar, E. M. Albers.	Winterswijk, Mej. Hofman.
Borculo, Gebr. Elzas.	

ROTTERDAM EN GRANGEMOUTH,
in directe verbinding met **GLASGOW**, door het Forth- en Clyde-Kanaal.
Voor Passagiers en Goederen.

Het Stoomschip **THERESE**, Kapitein **Allan Bruce**, vertrekt van hier naar **GRANGEMOUTH** ZONDAG 30 dezer, des morgens vroeg.
Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

GENERAL STEAM-NAVIGATION COMPANY.
ROTTERDAM EN LONDEN.

De Stoom-Schepen vertrekken met Passagiers en Goederen geregeld iederen Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.

SEPTEMBER 1860.

Donderdag 27, 's morgens **10** ure. | **Zaturdag 29**, 's morgens **11** ure.

VRACHTEN: Groote Kajuit £ 1.10.—, heen en terug £ 2.5.—.
Voor-Kajuit „ —.17.6, „ „ „ 1.6.6.

GEBROEDERS SMITH, *Agenten.*

BENAAUWDHEID **ASTHMES** ZENUWLIJDEN
VERKOUDHEID, ZINKING, ONVERMIJDELIJK VERMINDERD EN GENEZEN DOOR HET EN KEELZIEKTEN,
Espic BORSTVERSTERKEND ROOKMIDDEL (Cigarettes-Espic).

De rook dringt, wanneer hij is ingeademd, in de borst verschaft kalmte aan het geheele zenuwstelsel, maakt het ozen van slijm en fluimen gemakkelijk, en bevordert de zoo belangrijke werking der ademhalings-organen. *Parijs*, Verkoop in het groot : J. ESPIC, N° 6, rue d'Amsterdam.—Depôts: Amsterdam, E. SLOTH en W. HOLSTEYN; Rotterdam, VAN SANTEN KOLFF; Haarlem, J. J. SCHREUDER; 's Hage, F. MESSE; Utrecht, J. GROOTENDORST.—Ter voorkoming der gevaren van het namaken, moet men er opzet op letten of de etiquette en de Sigaretten, zelve voorzien zijn van de handteekening.

De gezondheid volkomen wedergegeven zonder geneesmiddelen, noch purgeren, noch groote kosten, aan de zwakste gestellen door het heerlijke Engelsche Herstellingsvoedsel
DU BARRY'S REVALENTA ARABICA,

hetwelk aan geneesmiddelen eene besparing oplevert van 50 malen den prijs,

voor Slechte Spijsvertering (dyspepsie), Maagontsteking, Maagkwalen, Ontsteking der Ingewanden, gewone Hardlijvigheid, Aambeijen, Slijm, Winden, Oprispingen en Winderigheid, Hoest, Zinkings, Aamborstigheid, Tering, Zuur en Weeën, Scherpte, Diarrhée, Kramp, Kramp en Ontsteking in de Maag, Hartkloppingen, Scheele Hoofdpijn, Galachtige en Zenuwachtige Aandoeningen, Leverziekte, Longziekte, Ziekte der Nieren, der Blaas, der Ademhaling, Hystérie, Zenuwamart, Klieren, Huiduitslag, Dauwworm, Waterzucht, Rhumatiek, Podagra, Hartpijn gedurende de Zwangerschap of na den Maaltijd, Verlamming, Vallende Ziekte, Keelontsteking, Verlamming der Spieren, Griep, Slapeloosheid, Memorieloosheid, Hoofdpijn, Suizingen in de Ooren, Treurige Denkbeelden, Slecht Humeur, Gebrek aan Warmte en Frischheid, enz.

Alleen te verkrijgen in het **VERKOOPHUIS** of zijne **Depôts**, in Bussen van 1 ℔ *ƒ* 2, 2 ℔ *ƒ* 3.50, 5 ℔ *ƒ* 8, 12 ℔ *ƒ* 16.

Men lette er vooral op dat iedere Bus, tot waarborg der echtheid, met de Handteekening „ F. VON WINDHEIM & Co., VERKOOPHUIS," voorzien is.

Amsterdam, VERKOOPHUIS; Rotterdam, J. A. KLINGER & Co.; Bergen-op-Zoom; D. POUWELS; Idem, P. F. APPELBOOM; Brouwershaven, G. ALING; Delft, J. T. WAGNER; Dordrecht, J. VETH Jz.; Goes, Wed. C. VREEKE; Gorinchem, H. BODERIJ; Gouda, A. GOEDBAAD; Idem, Wed. A. C. SCHOUTEN; Idem, H. P. VAN FRANKENHUYSEN; 's Hage, SACK & Co.; Leiden, A. DIRKS; Hellevoetsluis, H. G. VAN STEDEN; Idem, ALEX. BRUCH; Maassluis, L. POORTMAN; Middelburg, J. C. KRUISSE; Oostburg, Wed. P. J. GEELHOED; Schiedam, M. J. DE LANGE; Sluis, Gez. JANSEN; Steenbergen, W. VAN DER KAR; Vlaardingen, J. LAGERWERFF; Vlissingen, A. M. KALBFLEISCH; Willemstad, B. FRIDERICHS.

En in de bekende Depôts in de andere Steden.

HOLLANDSCHE
IJZEREN SPOORWEG.

Ten einde het bezoeken der **Hoogduitsche Opera-Voorstellingen** te **Rotterdam** voor de Bewoners van *'s Gravenhage*, *Delft* en *Schiedam* te vergemakkelijken, zal op VRIJDAG 28 September en op ALLE VRIJDAGEN in OCTOBER, des avonds ten half Twaalf ure, een

EXTRA-TREIN

van **Rotterdam** naar **'s Gravenhage** rijden.

Die dagen zullen de Voorstellingen aanvangen ten 7 ure 45 minuten, dus na aankomst van den Trein van 6 ure 42 minuten uit *'s Gravenhage*.

MACHINALE BROODBEREIDING.

De Ondergeteekende berigt door deze zijnen geachten Begunstigers en Stadgenooten, dat hij zich de zoo gunstig beoordeelde **MACHINE** tot het **Kneden van Deeg**, onlangs door den Heer D. W. VAN RENNES te Utrecht uitgevonden en vervaardigd (zie Utr. Courant n.° 143), heeft aangeschaft.

De Ondergeteekende vleit zich zijnen geachten Begunstigers hiermede genoegen te doen, daar deze Machine, die den handenarbeid geheel vervangt, zich door de zindelijkheid der bewerking ver boven het Kneden met de Handen aanbeveelt.

S. H. TASSEMEIJER,
Mr. Broodbakker, Hang, wijk 4, n.° 3.

HET GROOT GENEESMIDDEL VOOR ALLEN.
Bekend door de geheele Wereld.

De ZALF van HOLLOWAY.
Aambeijen, loopende Zweren en Wonden door slaan of stooten veroorzaakt.

De bovengenoemde ongemakken worden bepaald genezen door iederen avond de Wonden met warm water af te wasschen en ze daarna goed met de Zalf in te smeren. Lieden, die aan dergelijke ongemakken lijden, moeten geen oogenblik verliezen om er den voortgang van te stuiten. Men begrijpt ligtelijk dat het niet genoegzaam is om de Zalf op de gewonde plaats te *smeeren*, neen, men moet dezelve goed inwrijven en somtijds twee- of driemaal daags, om zoo doende verborgen Zweren of Wonden van dien aard te genezen. Na de wrijving is het zeer goed eene pap van brood en water op de Wond te leggen. De Zalf is ook het eenige middel voor de Kanker in de Maag of waar eene algemeene neerslagtigheid plaats heeft.

De Zalf en Pillen moeten te zamen gebruikt worden voor de genezing der volgende Kwalen.

Open Beenen.	Jicht.
Zwerende Borsten.	Lendenpijn.
Brandwonden.	Aambeijen.
Steenpuisten.	Rheumatiek.
Beijen- en Muskietensteek.	Schurft.
Winterhanden.	Zwerende Tepels.
Kanker.	Keelpijn.
Stijve Gewrichten.	Huidziekte.
Likdoorns.	Scheurbuik.
Melaatschheid.	Zeere Hoofden.
Zweren.	Puisten van alle soorten.
Ontsteking der Lever, Nieren en Baarmoeder.	Wonden enz., enz.

Zijn op *franco* aanvrage à contant te bekomen bij den Heer P. J. H. GILTAY, Depôthouder te *Dordrecht*; aan het Hoofd-Depôt bij den Heer J. STRAATMAN, te *'s Hertogenbosch*; alsmede in Holloway's Etablissement te *Londen*, 244, Strand, en te *New-York*, 80, Maiden-Lane.

Door het vermeerderd Debiet zijn de op nieuw verminderde prijzen nu de volgende: Potjes Zalf van *ƒ* 0.80, *ƒ* 1.85, *ƒ* 3, *ƒ* 7.05, *ƒ* 13.85, *ƒ* 20.95.

⁂ Door de grootste Doozen of Potjes te nemen doet men zich groot voordeel.

NB. Bij ieder Doosje Pillen of Potje Zalf is een papier gevoegd dat den Patienten aanwijst hoedanig te handelen.

Openbare Verkooping.

De Notarissen *VAN DER HOOP & REEPMAKER*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens op MORGEN den 28 September 1860, des namiddags ten twee ure, in het Notarishuis aldaar, onder directie van *van Marle & de Sille*, publiek te verkoopen:

De OPSTALLEN van de BAD- en ZWEM-INRIGTING:
„DE VRIJE MAASSTROOM",

aan de overzijde van de Maas, te Rotterdam, met de daarbij aanwezige **LOSSE GOEDEREN**, alsmede **1 LIGTERSCHIP** en **3 ROEIBOOTEN**, tot gezegde Inrigting behoorende.

Eerst in diverse Koopen en daarna in eene massa.

Alles is nog HEDEN en MORGEN aan de Inrigting te zien van 9 tot 5 ure, waartoe men van de Booten, aan het Bolwerk liggende, zal kunnen gebruik maken.

Permissie-Billetten ter bezigtiging en Notitien zijn bij genoemde Notarissen en aan het Vendukantoor verkrijgbaar.

GEERTRUIDA-AGATHA POLDER
(van ouds de Plaat den Blankert).

Men is voornemens bij Inschrijving voor den tijd van **10** of **20 jaren** te Verhuren, om tot **Griendland** te worden aangelegd:

Den **GEERTRUIDA-AGATHA POLDER** (van ouds de **Plaat den Blankert**), groot 41 Bunders 81 Roeden 84 Ellen, gelegen in de Rivier de Oude Maas, onder Heinenoord.

De Inschrijvings-Billetten zullen moeten worden ingeleverd op Maandag den 15 October 1860, des voormiddags ten elf ure, in het Regthuis van en te Ridderkerk, alwaar de Voorwaarden van Verhuring, gedurende acht dagen te voren, ter lezing zullen liggen.

Nadere onderrigting te bekomen bij den Heer G. M. SIGMOND, Aannemer van Publieke Werken te Werkendam, alsmede ten Kantore van den Notaris VAN DER WAYFORT, te Ridderkerk.

De Notaris *G. J. SPRUYT*, residerende te Ouderkerk a/d. IJssel, als last hebbende van zijne Principalen, is voornemens om op Maandag den 1 October 1860, des voormiddags ten 10 ure, in het Logement van den Heer A. BROERE aldaar, in het openbaar te Veilen en daarna te Verkoopen:

De navolgende
ONROERENDE GOEDEREN,

allen gelegen in de Gemeente Ouderkerk a/d. IJssel, als:

N.° 1. Een welgebouwd, ruim en zeer Logeabel **HEERENHUIS**, bevattende onderscheidene net betimmerde KAMERS, ruime KEUKEN, PAKHUIS of BERGPLAATS, MANGELKAMER, KELDER, enz.; met **TUIN** en **ERVE**, in het Dorp, aan de zuidzijde van de Dijkstraat.

N.° 2. Een **HUIS** en **ERF**, in het Dorp, aan de westzijde van de Kalverstraat, vroeger als **Wasch- of Werkhuis en Bergplaats** gebruikt bij Perceel N.° 1.

N.° 3. Een **HUIS** en **ERF**, in het Dorp, mede aan de westzijde der Kalverstraat.

N.° 4. Een **HUIS**, **TUINTJE** en **ERVE**, in den Polder de Zijde, aan de westzijde van den Kerkweg, onmiddellijk buiten het Dorp.

N.° 5. Een **TUIN**, weelderig beplant met opgaand Geboomte, **Vruchtboomen** en **Heestergewassen**, naast en achter het voorgaande Perceel, groot 28 Roeden 60 Ellen.

N.° 6. Eene Partij uitmuntend **WEILAND**, naast het voorgaande Perceel, groot 1 B. 13 R. 10 E.

Alles bij Biljetten breeder omschreven.

Aangeslagen in de Grondbelasting over 1860:

Nos. 1 en 2 te zamen op	*ƒ* 38.46.
N.° 3 op	- 2.72.
N.° 4 op	- 3.91.
N.° 5 op	- 1.93.
N.° 6 op	- 5.13.

N.° 1 is voorts belast met eene Erfpacht ten behoeve der gemeente Ouderkerk a/d. IJssel, groot *ƒ* 2.50 in het jaar, en draagt in het Taxatiegeld der Dijken jaarlijks 11 Cents.

Ns. 1, 2, 3 en 5 zijn te aanvaarden met 1 November 1860.
N.° 4 is verhuurd tot den 1 Mei 1861 tegen *ƒ* 3[illegible] in het jaar.
N.° 6 is verhuurd tot den 22 Februarij 1861 tegen *ƒ* 90 in het jaar.

De Perceelen zullen op Donderdag, Vrijdag en Zaturdag vóór den dag der Veiling, van des voormiddags 10 tot des namiddags 5 ure, kunnen bezigtigd worden, doch de Perceelen Nos. 1 en 5 niet anders dan op vertoon van een Permissiebiljet, af te geven door genoemden Notaris, ten wiens Kantore nadere informatien zijn te bekomen.

Vrijwillige Openbare
VERKOOPING,

door den Notaris *VAN RIJSOORT*, gevestigd te Charlois, bij Veiling en onmiddellijk daarna bij Afslag, op Zaturdag den 29sten September 1860, des voormiddags ten 11 ure, in het Logement den Oude Hoorn, te Oud-Beijerland, van:

Vier Bunders 31 Roeden zeer schoon en vruchtbaar
BOUWLAND,

gelegen aan den Kwaksweg onder de Gemeente Oud-Beijerland, Kadaster sectie B, nos. 139, 140 en 2[illegible], belend ten oosten den Heer *C. Baars* en de tien Kavels, ten westen de Kreek, ten zuiden de Kreek en de Kwaksweg, en ten noorden den Heer *de Kat* en de Kwaksweg.

Verhuurd tot de ontblooting der Schoof 186[illegible] voor *ƒ* 163.78 den hoop 's jaars.

Nader onderrigt ten Kantoren van de Notarissen *SANDER en PAATS*, te Rotterdam, en *VAN RIJSOORT*, te Charlois.

Rotterdamsche
SCHOUWBURG.

Directie: *J. Eduard de Vries.*
VRIJDAG 28 SEPTEMBER 1860:
MOZART'S
DON JUAN.

Eerste optreden van Mw. RUDOLPHI als *donna Elvira.*
Aanvang ten 7¾ ure precies.
VERWACHT op WOENSDAG 3 OCTOBER:
Figaro's Hochzeit,
van *Mozart.*

ZATURDAG 29 SEPTEMBER 1860:
CLAUDIE,

Tooneelspel in 5 Bedrijven, naar *George Sand*; door F. H. GREB. Gevolgd door: eene derde en zeker laatste Voorstelling van:
Het Tollensfeest.
Aanvang ten Zeven ure.

VERWACHT op DINGSDAG 2 OCTOBER:
ELLA ROSE,
of *de inspraak van het Hart.*
Nooit Vertoond.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 11.40, 2.30, [illegible]
„ alleen n. 's Hage: 1,5's midd., 9.50, [illegible]
„ Amst. naar Rotterdam: 8.5, 10.40, 1.25, 4.30, [illegible]
„ 's Hage „ Rott.: 8.30, 10.18, 12.37, 3.39, 6.42, 8.15, 9.[illegible]
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.5, 1.20, 4.25, 7.30, 9, 10.[illegible]

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Antwerpen: 7.40, 12.20, 5.30, 5.35; de laatste [illegible]
„ Breda: 6, 7.50, 12.35, 4.15.
„ Rotterdam naar Antwerpen en Breda: 5.30, 10.15, 3.[illegible]

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.[illegible]
Amst. n. Utr. en Rott.: 6.40, 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.[illegible]
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.35, 12.10, 4.[illegible]
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30, 7.[illegible]
Gouda naar Rotterd.: 7.35, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40, 8.[illegible]
Aank. te Rotterd.: 8, 10, 1, 2.30, 6.5, 8.[illegible]

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
VAN
DONDERDAG 27 September 1860, N°. 231.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Woensdag 26 September.

In deze zitting werd de heer Dommer van Poldersveldt toegelaten, na de bij de Grondwet gevorderde eeden te hebben afgelegd in handen van den Voorzitter, daartoe door den Koning gemagtigd.

Daarna is aan de orde de beraadslaging over het ontwerp-adres in antwoord op de troonrede, en wel in de eerste plaats over § 7, luidende aldus:

§ 7. De toegezegde wetsontwerpen tot afschaffing der slavernij in de West-Indiën zullen wij met al de naauwgezetheid, welke de belangrijkheid van het onderwerp vordert, onderzoeken. De toestand dier gewesten zal evenwel eerst dan gevestigd kunnen heeten, wanneer aan het grondwettelijk voorschrift, tot vaststelling eener wet op het beleid der regering van die kolonien, zal voldaan zijn.

De heer *Thorbecke* vraagt het woord en zegt het volgende: Ik wensch den Minister te verzoeken ons eenige inlichting te geven over de plannen van wetgeving ten aanzien van West-Indië. De vragen die ik wensch te doen heb ik de eer gehad ter sprake te brengen bij het onderzoek van het ontwerp tot emancipatie, in de vorige Zitting ingediend, en die ook zijn opgenomen in het rapport der Kamer. Het betreft een punt dat ik reeds 15 jaren geleden de eer had in deze Kamer te behandelen, gemeenschappelijk met een van de tegenwoordige geachte leden van de commissie voor het adres. Het is mij dan ook eene groote voldoening, deze paragraaf in het ontwerp-adres te lezen, omdat ik gemeend heb daarin te erkennen diezelfde overeenstemming ten aanzien van belangen welke wij toen gemeenschappelijk in de Kamer hebben voorgesproken. De vragen betreffen: 1°, het Kon. besluit van 28 december 1859, waarbij de Gouverneurs van Suriname en Curaçao worden belast, in overleg met den benoemden Commissaris voorloopig en onder voorbehoud van nadere goedkeuring door den Koning, nadat de Raad van State zal zijn gehoord, eene nieuwe wetgeving vast te stellen en in te voeren. Er staat „*nieuwe wetgeving,*" maar er wordt niet gezegd tot welke onderwerpen deze betrekking heeft. Men heeft gemeend te mogen aannemen dat daaronder wordt bedoeld de wetgeving betrekkelijk het burgerlijk regt, het strafregt, de regtsvordering en de regterlijke inrigting zelve; ik meen althans die gissing mij te mogen veroorloven. In overleg met den Commissaris zal plaats hebben de invoering en vaststelling eener nieuwe wetgeving die nog geenerlei bekrachtiging had erlangd en zoo ver bekend is ook nu nog niet heeft verkregen: eene nieuwe wetgeving waarover het hooren door den Raad van State bij dat zelfde besluit wordt bepaald en waarvan de Koninklijke goedkeuring insgelijks wordt voorbehouden. Ik heb het beginsel van dien maatregel niet kunnen vatten; ik heb inlichtingen gevraagd, maar niemand heeft ze mij kunnen geven. Derhalve, de maatregel op zich zich zelf beschouwd, afgescheiden van alle nadere belangen, schijnt mij tot dusver onverklaarbaar voor. Ook in verband met de voorstellen tot afschaffing der slavernij schijnt mij de reden tot dien maatregel niet duidelijk toe. Vrijverklaring van de slaven, regeling van den regtstoestand van de vrijverklaarde, d. i. meen ik, zonder twijfel een onderwerp van burgerlijk regt. Om dat stuk van de wetgeving te regelen heeft men de medewerking van den wetgever in het Moederland ingeroepen. Was dat noodzakelijk? Ik weet het niet. Maar wanneer men op den weg blijft van de oude praktijk, dan kon men ook omtrent dit punt den wetgever van het Moederland zeer wel voorbijgaan. Wanneer die wetgever niet behoort gekend te worden ten aanzien van het burgerlijk regt in het algemeen, waarom dan wel ten aanzien van de vrijverklaring der slaven en van de regeling van den regtstoestand der vrijverklaarden? Den ouden weg blijvende volgen had men van de opkomsten uit O.-I. zooveel kunnen besteden ten behoeve van de schadevergoeding, te verleenen aan slaveneigenaars in W.-I., als noodig zou zijn bevonden. Het Gouvernement heeft anders gedacht en ik ben het met het Gouvernement eens; het heeft namelijk geoordeeld dat de Wetgevende Magt in het Moederland daarbij moest worden ingeroepen. Wanneer dit echter zoo behoort bij *dat* gedeelte der regeling van het burgerlijk regt, waarom zou dan niet voor de regeling van het burgerlijk regt in het algemeen de medewerking van de Wetgevende Magt in het Moederland moeten worden ingeroepen? Nu maak ik nog niet de opmerking, die evenwel bij de bespreking van dit punt als van zelf in de gedachte komt, dat nl. men Oost- en West-Indien niet mag vergelijken. De bevolking in W.-I. bestaat uit Europeërs en Nederlanders, en zoo er reden kon zijn, om regeling te doen plaats hebben door de Wetgevende Magt in het Moederland, dan bestaat die reden voor W.-I. in dubbele mate.

2.° Ik begrijp den maatregel nog evenmin als ik let op het natuurlijk verband dat er is tusschen het burgerlijk regt en de vrijverklaring van de slaven en de regeling der regten van alle vrijen. Wanneer men op het punt is — en helaas sedert vijf jaren op het punt staat zonder verder te komen — de slavernij af te schaffen en den regtstoestand der vrijverklaarden te regelen, hoe kan men dan, zonder dat die maatregel voldongen is, met goed gevolg invoeren eene burgerlijke wetgeving, terwijl voor een hoofddeel van de bevolking de regtstoestand nog niet geregeld zal zijn? Een derde punt waaromtrent ik wel, wat het plan van wetgeving betreft, inlichting zou verlangen van den Minister. Ik heb tot dusver den maatregel op zich zelf en in verband tot de afschaffing der slavernij beschouwd. Maar nu beschouw ik den maatregel in verband met het voorschrift van de Grondwet, bepalende dat het reglement op het beleid van de Regering in W.-I. door de wet moet worden geregeld. Hoe men nu ook denke over de noodzakelijkheid of oirbaarheid om den wetgever van het Moederland te roepen bij de regeling van het burgerlijk regt, zoo veel zal toch wel boven twijfel zijn, dat de bepaling, in hoe ver die wetgever van het Moederland tot die regeling zal worden geroepen, afhankelijk is van hetgeen in het reglement op het beleid der regering in W.-I. zal worden vastgesteld. Maar nu zie ik niet de minste beweging in de laatste jaren, om ons langzamerhand in het genot van zoodanig reglement te stellen. Op zich zelf wordt dat reglement reeds vereischt; want de Grondwet schrijft het voor. Men klaagt over den onzekeren toestand in W.-I., en hetgeen in de eerste plaats die zekerheid moet helpen vestigen, daartoe wordt geenerlei maatregel genomen. Zonder twijfel is de Regering verpligt, het reglement voor te dragen. Welnu, als de Regering is onder die verpligting, hoe dan te verklaren, dat zij, onder die verpligting, zoodanigen maatregel van wetgeving als bij het besluit van 28 december 1859 wordt voorgeschreven, neemt, zonder eenig overleg met de Staten-Generaal, of zonder de Staten-Generaal eene voordragt van reglement op het beleid der Regering te doen? Ik moet dan ook zeggen dat ik mij volkomen vereenig met hetgeen daaromtrent in het ontwerp-adres is uitgedrukt; want wàt men ook doe ten aanzien van W.-I., de toestand dàar zal niet gevestigd kunnen heeten dan nadat aan het grondwettig voorschrift gevolg zal zijn gegeven.

De heer *Rochussen*, Minister van Koloniën, herinnert in groote trekken de aanleiding die sedert de laatste jaren was ontstaan, om eene commissie te benoemen belast met de taak tot zamenstelling eener nieuwe wetgeving voor West-Indië. Tevens herinnerde de Minister hoe in den geleidenden brief van die commissie, bij de aanbieding van haren arbeid, de twijfel werd geopperd, of niet voor en bij de invoering der nieuwe wetgeving nog een plaatselijk onderzoek noodzakelijk ware. Deze twijfel werd door de Regering beaamd; het gevolg daarvan was de opdragt der commissie, waarop de vorige spreker had gedoeld, aan een man, die voor het grootste deel den merkwaardigen arbeid der Staatscommissie had tot stand gebragt. Na deze inleiding beschouwde de Minister de besproken punten, eerst in verband met de emancipatie, en daarna met het door de Grondwet voorgeschreven Regeringsreglement.

Ad 1°. Wanneer de nieuwe Wetgeving hier te Lande moest worden geregeld op de wijze als door de Grondwet wordt voorgeschreven, voor dat de slaven werden vrij verklaard, dan zou de emancipatie nog zeer langen tijd moeten worden uitgesteld.

Hoe lang dat uitstel zijn zou was voorzeker, bij den veel omvattenden arbeid niet á priori te bepalen. Dit scheen ook niet de wenschen of de bedoeling der Kamer te zijn, want in het Voorloopig Verslag der Kamer op het emancipatie-ontwerp van 1858, werd door de Kamer ten sterkste aangedrongen op de voorafgaande vrijverklaring vóór de invoering eener nieuwe wetgeving. (De Minister las hier dat gedeelte van het Kamerverslag voor, en merkte daarbij op, dat indien zijne nieuwe voordragt reeds aan de leden ware rondgedeeld geweest, ook de meeste punten, door den vorigen spreker behandeld, hun antwoord in de nieuwe memorie van toelichting hadden gevonden.) Uit den aandrang der Kamer had de Minister geput 1°, het besef dat de emancipatie niet wachten kon of moest, en 2°, aansporing om de nieuwe wetgeving vóór of althans gelijktijdig met die emancipatie in te voeren. Het was vooral deze aandrang der Kamer die er toe geleid had, om den heer Metman eene missie op te dragen, nagenoeg gelijk aan die, welke vroeger aan een geacht, thans overleden Staatsman was opgedragen voor de invoering van eene nieuwe wetgeving in O.-I., welke missie O.-I. in het bezit heeft gesteld van eene wetgeving die over het algemeen zeer goed werkt. Naar aanleiding daarvan is aan de Gouverneurs der W.-I. Koloniën de magt gegeven om in overleg met den specialen commissaris zoodanige wetgeving in te voeren, behoudens 's Konings nadere bekrachtiging. Men heeft gevraagd of dit wettig was? De Minister antwoordde ja; want het was in overeenstemming met het bestaande Regerings-reglement, volgens hetwelk de landvoogden in W.-I. bevoegd zijn om bij noodzakelijkheid algemeene verordeningen in te voeren. (De Minister las, ten betooge van deze stelling voor, hetgeen daaromtrent voorkomt in de Memorie van Toelichting tot het nieuwe emancipatie-ontwerp.) De wettigheid van den maatregel kon alzoo niet met grond worden betwist, en de maatregel zelf scheen den Minister toe te zijn geweest in overeenstemming met het verlangen der Kamer. Wat nu betreft het verband van dezen maatregel met de emancipatiewet, merkte de Minister op dat de vraag ontstaan is: of de pas vrijgemaakte slaaf, de man die nog nimmer voor zich zelf heeft gezorgd, die het familieleven niet kent, die tot dusver geen persoon is geweest, of die man onmiddellijk zou treden in het genot van al die regten welke aan Europeërs en ook aan de Afrikaansche afstammelingen ten deel zouden vallen? Het antwoord op die vraag is in het vorig en in het tegenwoordig plan geweest: neen, niet terstond. De slaaf zal gedurende 10 jaren onder toezigt, onder eene soort van voogdijschap blijven, en gedurende dien tijd zal hij niet deelen in het bezit van al dezelfde burgerlijke regten welke zullen worden toegekend aan Europeërs en de vrije Afrikaansche afstammelingen. De Minister zou niet opsommen, waarin het verschil zou zijn gelegen, maar alleen doen opmerken dat juist het beramen van die uitzonderingen in de wetgeving, een der punten is die, in overleg met de Gouverneurs, aan den specialen commissaris ter regeling waren opgedragen.

Ad 2dum. Het verband van den maatregel met het Regeringsreglement. Volkomen beaamde de Minister hetgeen § 7 van het ontwerp-adres zeide: dat de toestand van West-Indië eerst dan gevestigd zou kunnen heeten, wanneer voldaan zou zijn aan het grondwettelijk voorschrift tot vaststelling eener wet op het beleid der Regering van die Kolonie. Hij beaamde ook volkomen de verpligting der Regering, om aan dat voorschrift te voldoen, ofschoon daartoe geen termijn was gesteld. Intusschen moest de Minister toch opmerken, dat men zoodanig Reglement had ingediend op 17 december 1851, maar dat volgens het Register van het Bijblad dat ontwerp buiten behandeling was gebleven; en dat de Regering ten tweeden male en wel op 7 october 1852 een zoodanig reglement had aangeboden, dat echter andermaal door de Kamer buiten behandeling was gelaten. Toen de Minister lid was van de Kamer en hij vroeg: waarom die ontwerpen buiten behandeling bleven, was het antwoord daarop, dat er een stilzwijgend overleg bestond om eerst eene nieuwe Wetgeving in te voeren en de slaven vrij te verklaren, omdat vóór dien tijd eene goede regeling van het beleid der Regering in West-Indië niet wel mogelijk was. Van hen die dit verklaarden, behoort er ook een die thans is lid van de Commissie voor het adres, en wanneer de Minister zich vergiste, dan verzocht hij dat lid hem teregt te wijzen. De Minister had dus gemeend te voldoen aan een stilzwijgend overleg, wanneer hij eerst de slaven emancipeerde om daarna een Regeringsreglement voor te stellen.

Aan het slot zijner rede lichtte de Minister nog een punt toe dat hij verzuimd had bij het eerste gedeelte zijner rede op te nemen. De invoering der wetgeving in W.-I. zal voorloopig geschieden; alvorens de Koning haar zal bekrachtigen, zal zij in overweging worden genomen door den Raad van State, en dan eerst zal het punt ter sprake moeten komen, of er grondwettige behoefte bestaat tot de medewerking van de Wetgevende Magt in het Moederland. Het zou voorbarig zijn dit vraagstuk thans reeds te beslissen.

De heer *Thorbecke* zou zoo weinig mogelijk terug komen op de door hem aangeroerde punten, maar zich alleen enkele opmerkingen veroorlooven, aan het oordeel der Kamer overlatende in hoever de Minister oplossing had gegeven aan de bedenkingen, door hem in het midden gebragt. Hij kon daarmede des te eerder volstaan, daar bij de nieuw aangeboden emancipatie-wet de behandelde punten op nieuw onder de aandacht der Kamer waren gebragt. De Minister had gezegd, dat een nader onderzoek in Indië noodzakelijk was; met geen enkel woord had spreker dat nader onderzoek afgekeurd, immers ook hij begreep dat het Gouvernement soms in de verpligting zijn kon eene enquête in te stellen. Minder juist kwam spreker voor de vergelijking door den Minister gemaakt tusschen hetgeen in Oost-Indië en nu in West-Indië met betrekking tot de invoering eener wetgeving had plaats gegrepen. Er was in meer dan een punt verschil. Vooreerst verschil van tijd en dat bragt mede verschil van eischen. Toen de wetgeving in Oost-Indië werd ingevoerd, was er nog geene Grondwet, die voorschreef dat het reglement op het beleid der Regering bij de wet moest worden geregeld. Ten tweede was de Raad van State gehoord over de wetten die de heer Wichers in overleg met den Gouverneur-Generaal zou invoeren, en was het onderzoek door den Raad van State van de in Indië te maken wijzigingen voorbehouden. Thans had men te doen met eene wetgeving waarover de Raad van State in het geheel niet was gehoord; en wanneer de Minister nu den maatregel verdedigt op grond dat het bestaande Regerings-reglement dien wettigt, dan moest de spreker den Minister antwoorden hetgeen deze als lid der Kamer menigmaal had toegeroepen: *la légalité nous tue.* Het scheen onmogelijk, dat hier het bestaande Regerings-reglement kon gelden, nu sedert 12 jaren de Grondwet vaststelling had geboden van een nieuw reglement; derhalve beroep op de *letter* der wet kon de spreker hier op geenerlei wijze aannemen.

Met betrekking tot het Regerings-reglement zelf merkte spreker op, dat de Minister zich zekerlijk had vergist, toen deze zeide dat voor de indiening daarvan de Grondwet geen termijn had bepaald; spreker meende dat die termijn 3 jaren was. En wat aangaat het beroep des Ministers op hetgeen voorgevallen was met twee ontwerpen die ingediend maar buiten behandeling gebleven waren, merkte spreker op, dat hij voor zich niet had vernomen van het stilzwijgend overleg, waarvan de Minister gewaagde; doch al ware het zoo, dan nog moest hij vragen, of de Minister door dergelijke meening van deze of geene leden der Kamer, zich moest laten afhouden van het volgen van den weg die door de Grondwet was voorgeschreven. Eindelijk had de Minister voorgelezen zinsneden van een vroeger Kamerverslag, ten betooge, dat men zou verlangd hebben gelijktijdige invoering der wetgeving met de emancipatie. Waarop kwam echter dat verlangen neder? Men had jaren lang het vraagstuk laten rusten en daarna plotseling de emancipatie ter hand genomen. Waarom echter niet gelijktijdig voorbereid die algemeene burgerlijke wetgeving en gelijktijdig de regeling van het beleid der Kolonie in het algemeen?

De heer *Rochussen*, Minister van Kolonien, merkte op, dat het steeds zeer moeijelijk was om uit de verslagen der Kamer te weten te komen hoedanig de meerderheid dacht, en dat hij voor zich uit het verslag der Kamer de overtuiging had erlangd, dat verlangd werd dat de Minister handelde gelijk hij gedaan had. Ook na de repliek van den vorigen spreker bleef des Ministers stelling vast staan, dat wanneer men het plan van dien spreker volgde, de emancipatie dan voor langen tijd zou zijn uitgesteld. Het verschil tusschen de zending van de heeren Wichers en Metman kon de Minister overigens niet beamen, in die mate als zulks door den vorigen spreker was voorgedragen. De raadpleging door den Raad van State behoeft eerst te geschieden voor dat de Koning de wetgeving vaststelt. De voorloopige invoering is eene daad der Landvoogden in W.-I., waartoe zij bevoegd zijn krachtens het bestaande Regerings-reglement; en die voorloopige invoering was onvermijdelijk wilde men werkelijk tot eene spoedige emancipatie geraken. Zeker is het toch dat de wetgeving in W.-I. tot grondslag zal hebben die van Nederland en dat deze laatste alleen zal worden gewijzigd naar gelang van plaatselijke omstandigheden die zelfs niet in elke kolonie dezelfde zijn. Hadde daaromtrent twijfel bestaan, hadde men moeten vreezen dat men bijvb. het oude Romeinsche regt zou handhaven, of dat men de beginselen der Nederlandsche wetgeving niet zou toepassen, ja dan ware de maatregel van groote uitgestrektheid geweest; maar nu is dit het geval niet.

Betrekkelijk de herinnering aan de spreuk; *la légalité nous tue*, moest de Minister zeggen dat hij deze niet meermalen, maar slechts eene enkele keer had gebezigd; dat hij de gelegenheid, die daartoe aanleiding gaf, niet wenschte te herinneren, maar dat hij wel wilde herinneren, hoe de aanhaling van die spreuk, blijkens een later met den vorigen spreker gevoerd gesprek, op dezen indruk had gemaakt. Overigens wist de vorige spreker zeer goed, dat de bedoelde uitdrukking oorspronkelijk is gekomen, onder zekere bekende omstandigheden, uit den mond van een Fransch Vorst.

De heer *van Hoëvell* vond naar zijne meening in deze § van het adres eene leemte. Hij had nl. bij het onderzoek in de sectien gewenscht dat de Kamer op de eene of andere wijze te kennen zou geven dat het niet moest blijven bij de aanbieding eener wet, maar dat die wet eindelijk tot stand behoorde te komen. Hij had dit verlangd op grond van de ondervinding. Er was niemand meer of hij verlangde de emancipatie, en er was geene Reg. of zij stemde daarmede in; maar intusschen bleef de emancipatie uit. De minister Pahud was 6 jaren Minister en werd Gouverneur-Generaal, maar de slaven bleven slaven. Zijn opvolger verdween ook zonder dat de slaven ophielden slaven te zijn. Wat den tegenwoordigen Minister betreft: bij zijne eerste emancipatie-wet had hij gehandeld met kracht, in weerwil van alle belanghebbenden, van alle belangzuchtigen, ja zelfs van den Gouverneur van Suriname, aan wien, wegens verschil van gevoelen omtrent dit punt met den Minister ontslag werd gegeven. Toen was de Minister op den goeden weg. De Kamer bewees dit in haar verslag; maar dat verslag wordt niet beantwoord en eindelijk komt in het laatst der vorige Zitting een geheel ander ontwerp, met geheel andere beginselen, en dat daarom bij de Kamer geen den minsten bijval heeft. De Minister had nu weder eene wet aangeboden; spreker kende daarvan den inhoud nog niet, maar hij geloofde dat het na al het gebeurde wenschelijk ware dat het adres den wensch uitdrukte, dat het niet moet blijven bij de aanbieding eener wet, maar dat de Regering zoodanig handele, dat het voorstel ook tot wet verheven kon worden. Een amendement in dien zin zou spreker niet voorslaan; want gisteren zijn zijne voorgangers te ongelukkig geweest, om andermaal eene poging te wagen; maar hij achtte zich verpligt dit alles met een enkel woord te herinneren, nadat er reeds drie Ministers van Kolonien geweest waren en de slaven in W.-I. nog altijd slaven zijn gebleven.

De heer *Rochussen*, Minister van Koloniën, was van oordeel dat het de wensch der Kamer niet kon zijn te treden in alle bijzonderheden der wet, die aan de Kamer op den eersten dag harer bijeenkomst was aangeboden. Het deed hem leed dat de voordragt nog niet was rondgedeeld, want dan had de Kamer de overtuiging kunnen erlangen, dat de Regering niet alleen *wenscht* de emancipatie tot stand te brengen, maar dat zij ook ter bevordering van het gemeen overleg in vele opzigten heeft toegegeven aan inzigten van de Kamer. De Minister zou ook niet treden in eene mededeeling van het verschil dat bestaan had tusschen den Minister en den vorigen Gouverneur van Suriname; dat was een terrein waarop de Minister van Koloniën niet moest treden; maar de Minister noodigde nu den vorigen spreker uit om met den Minister zamen te werken tot verbreking van den band der slavernij. Het was thans aan de Kamer en niet aan de Regering om tot het tot stand komen der emancipatie zamen te werken; en wanneer er nog verbeteringen waren aan te brengen — want het gold hier een allermoeijelijkst vraagstuk, — dan zou de Minister toonen niet hoofdig te zijn en alles te willen doen wat mogelijk is om de zaak tot een goed einde te brengen. De Minister moest nog opmerken, dat zoo het laatste ontwerp, — dat niet ingediend is op het einde der Zitting, maar in de maand april, — minder den bijval der Kamer had genoten, het des te meer ondersteund werd in de Kolonie, als meer practisch afgescheiden van de geldkwestie, want men moest niet voorbijzien, dat meer nog dan de geldkwestie gold de oplossing der vraag om rust, veiligheid en orde gepaard te doen gaan met vrijheid.

De heer *van Hoëvell* nam volkomen aan, dat het laatste ontwerp in de Kolonie veel meer bijval had gevonden nl., bij de eigenaars, niet bij de slaven. Het eerste zou meer bijval hebben genoten bij de slaven, indien zij er kennis van hadden gehad. De vraag was echter niet of de wet bijval vond in de Kolonie en hij hoopte dus dat het nieuwe ontwerp zou zijn een terugtred tot de beginselen van het eerste ontwerp. Ten slotte merkte de spreker op, dat hij zich wel wachten zou om een onderzoek te doen naar de bijzonderheden van het verschil dat bestaan had tusschen den vorigen Gouverneur van Suriname en den Minister; maar de Minister zelf had vroeger medegedeeld dat het ontslag van dien Gouverneur-Generaal rustte op een verschil van meening over de emancipatie.

De heer *Rochussen*, Minister van Kolonien, wenschte nog eene opmerking te maken. Had hij den vorigen spreker wèl verstaan, dan had deze er eene grief uit gemaakt, dat de Minister ook de belanghebbenden had geraadpleegd. De Minister meende dat het pligt was alle belanghebbenden te hooren; hij achtte dit te zijn de essentie van het constitutioneel Gouvernement; en ofschoon de Minister minder in *woorden* blijk gaf dat Gouvernement te zijn toegedaan, had hij steeds door *daden* daarvan de blijken gegeven en zou die blijven geven. Het was de grondslag van den vertegenwoordigenden Regeringsvorm, dat alle belangen werden vertegenwoordigd, daarom had hij de belanghebbenden in Suriname gehoord zonder aan hun leiband te loopen.

De beraadslaging over § 7 wordt gesloten en die § zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

§ 8. Eene gewigtige taak wacht ons in de tegenwoordige Zitting. Wij hopen haar met ijverige pligtsbetrachting te vervullen. Moge het Vaderland daarbij ondervinden, dat de eerste voorwaarde onzer nationale instellingen, overeenstemming tusschen Regering en Vertegenwoordiging, niet ontbreekt, zoo zal het, onder den zegen des Allerhoogsten, daarvan de beste vruchten plukken.

Deze paragraaf wordt zonder beraadslaging aangenomen.

Daarna wordt het adres aangenomen met *algemeene* (60) stemmen.

Dit adres zal den Koning worden aangeboden door de commissie van redactie en waaraan door den Voorzitter worden toegevoegd de heeren Lijcklama, Beens en Begram, terwijl de Voorzitter zich aan het hoofd dier commissie stellen zal.

In deze zitting zijn ingekomen de navolgende wetsontwerpen: 1°, tot onteigening van percelen ten behoeve van den aanleg van een kanaal, ter verbinding van vaarwaters te Joure; 2°, idem ten behoeve van den aanleg van eèn weg van Meerssen naar Amstenrade; 3°, idem ten behoeve van de droogmaking der Tienhovensch-Maarsseveensche plassen.

Namens de commissie tot onderzoek van het verslag betreffende het beheer der Kolonien voor zoo ver O.-I. betreft, over het jaar 1857, heeft de heer Duymaer van Twist verslag uitgebragt. Over de daarbij voorgestelde conclusie zal nader beslist worden.

De Vergadering is daarna gescheiden.

Bepalingen omtrent den doortogt en het vervoer van Landverhuizers.

In de Memorie van Toelichting, behoorende tot het nieuw aangeboden wetsontwerp, houdende „*bepalingen omtrent den doortogt en het vervoer van landverhuizers,*" worden, bij de algemeene beschouwingen, de punten uiteengezet, waarin dat nieuwe ontwerp verschilt van de vorige. Aan deze algemeene beschouwingen ontleenen wij het volgende:

§ 1. De Regering schaart zich aan de zijde dier leden, die, volgens § 1 van het verslag van 1859/60, meer waarborgen verlangen voor een vrij binnenkomen en voor vrije beweging in het Land, dan in de vorige ontwerpen begrepen waren. Het is haar voorgekomen, dat die ontwerpen ten onregte berusten op het beginsel, dat de landverhuizer moet worden *toegelaten*, en dat die toelating, die anders zou moeten plaats hebben met inachtneming der wet van 13 augustus 1849 (Staatsblad n.° 39) *tot regeling der toelating en uitzetting* van vreemdelingen, te zijnen aanzien, met afwijking van die wet, volgens andere regels zou kunnen geschieden. Uit art. 1 reeds der bedoelde wet blijkt, dat zij betreft vreemdelingen, die in Nederland verlangen te worden toegelaten met het doel om er te verblijven. Maar ook de geschiedenis der wet bewijst, dat zij niet voor den doortogt van landverhuizers geschreven is.

De toestand derhalve van den landverhuizer, van het oogenblik dat hij ons Land binnenkomt, tot dat hij zich in eene onzer havens inscheept naar de bestemmingsplaats of naar eene Europesche haven, om van daar uit naar die plaats te reizen, is die van doortogt. Die doortogt moet, wil men de wettelijke regeling er toe doen medewerken om landverhuizers naar Nederland te lokken, op de meest gemakkelijke wijze verleend worden. Slechts tweeërlei voorzorg is daarbij noodig: er moet blijken dat landverhuizing de oorzaak is die den vreemdeling ons Land doet binnenkomen, en het doel waarmede hij zich in eene onzer havens gaat inschepen. Omtrent de wijze, waarop dit blijken moet, behooren geene vaste regels

bij de wet te worden gesteld; die regels konden ligt te bindend zijn en daardoor belemmerend werken. Er moet in de tweede plaats gelet worden op verandering in den zoo even aangeduiden toestand van den landverhuizer, op de verandering van zijn staat van *doortrekkenden* in dien van *verblijvenden* vreemdeling. Ontstaat de laatste toestand, en de wet dient aan te wijzen wanneer hij ontstaat, dan eerst wordt de noodzakelijkheid van toelating en ten gevolge daarvan de toepasselijkheid der vreemdelingenwet geboren. Het zijn deze beginselen, welke de Regering getracht heeft in toepassing te brengen bij artt. 1, 2 en 3 van het nieuwe wetsontwerp. Zij vleit zich, dat daardoor de landverhuizers, meer welligt dan in de wetgeving van andere Landen het geval is, waarborgen zullen erlangen voor een vrij binnenkomen en voor vrije beweging in ons Land, zonder dat er gevaar bestaat voor het ontduiken der maatregelen van toezigt, bij de vreemdelingenwet verordend.

Het is daarbij echter niet noodig voorgekomen, gevolg te geven aan het denkbeeld ter aangehaalde plaatse van het verslag van 1859/60 op nieuw geopperd, om op de grensplaatsen speciale commissarissen of gedelegeerden der commissien van toezigt te vestigen. Hoezeer niet te ontkennen valt de wenschelijkheid, dat de wet voor den landverhuizer reeds bij zijne eerste aankomst op onze grenzen beschermend werke, schijnt die taak veilig te kunnen worden toevertrouwd aan de politie, die, gelijk in den aanhef van het verslag van 1859/60 zelf erkend wordt, met de beschermende zorg voor personen en goederen belast is, en die zorg aan de landverhuizers te minder onthouden zal, nu die haar bij uitdrukkelijk voorschrift der tweede zinsnede van art. 2 ten pligt gesteld wordt; een voorschrift, waarvan de nakoming bovendien door administrative voorschriften zal worden verzekerd. Het is dan ook niet zonder belang te doen opmerken, dat terwijl het Fransche decreet van 15 januarij 1855 speciale commissarissen in sommige plaatsen instelt om, in het belang van de politie en van de landverhuizers, op de bewegingen der Fransche en vreemde landverhuizing toezigt te houden, niettemin de zorg voor de rigtige uitvoering der overeenkomsten, het verschaffen van de noodige inlichtingen aan de landverhuizers en de bescherming van dezen tegen bedrog en misleiding, ook wordt opgedragen aan de commissarissen van politie bij de instructien, door den Minister van Binnenlandsche Zaken ter uitvoering van het evengenoemd decreet vastgesteld.

Nog eene andere opmerking, die hier de aandacht verdient, betreft de noodzakelijkheid van bezoldiging, die uit de aanstelling van zoodanige speciale commissarissen ten laste van 's Rijks schatkist zou geboren worden. Toen het Fransche decreet werd ingevoerd, werd voor de vestiging van dergelijke commissariaten te Havre, Parijs en Straatsburg niet minder dan 60,000 franken op de Fransche staatsbegrooting gebragt.

§ 2. Bij § 2 van het verslag van 1859/60 werden bedenkingen geopperd tegen het gemis in het ontwerp van dat jaar van aanwijzing in algemeene trekken der elementen tot zamenstelling der commissien van toezigt, en van den aard van het door haar uit te oefenen toezigt. Tevens deed men het bezwaar gelden, dat bij art. 3 van genoemd ontwerp van de commissie niet dan facultatief gesproken werd.

Het laatste bezwaar is in art. 4 van dit ontwerp weggenomen door eene wijziging van redactie, ten gevolge waarvan de vraag, of de Koning in eenige gemeente de vestiging van commissien noodig acht, niet meer kan geopperd worden, en de vestiging van commissien van toezigt in beginsel duidelijker vaststaat, dan in art. 3 van het vorig ontwerp het geval scheen te zijn. Alleen de gemeenten, waar zij gevestigd zullen zijn, worden, daar de wet daartoe moeijelijk bruikbaar is, door den Koning aangewezen.

Aan den wensch dat de wet voorschriften behelze omtrent de zamenstelling der commissie van toezigt is in zooverre voldaan, dat bij art. 4 de hoofdbestanddeelen, waaruit zij bij voorkeur bestaan moet, zijn aangewezen. Overigens moet aan de uitvoerende magt vrijheid worden gelaten voor de regeling der zaak. Het is daarom niet raadzaam, als vasten regel *bij de wet* aan te nemen, zoo als bij het verslag van 1858/59 (§ 2 en op art. 3) verlangd werd, dat aan de commissien een vast ambtenaar verbonden worde, die meer bepaald de uitvoering der te nemen maatregelen voor zijne rekening zou hebben.

§ 3. Aan het verlangen, door sommigen bij het verslag van 1859/60 § 3, uitgedrukt, naar meer regelen *in de wet* omtrent de inrigting, toerusting als anderzins der schepen, voor het vervoer van landverhuizers bestemd, meent de Regering niet te kunnen voldoen. Zij is op de gronden, herhaaldelijk ontwikkeld in de stukken tusschen vorige Gouvernementen en de Tweede Kamer over vroegere ontwerpen gewisseld van oordeel, dat de aard der bedoelde punten regeling *bij de wet* ongeraden maakt. Art. 24 draagt daarom die regeling op aan eenen algemeenen maatregel van inwendig bestuur.

Het geldt hier toch onderwerpen, waaromtrent de voorschriften, die ze betreffen, gelijk zeer te regt door de Rotterdamsche kamer van koophandel in haar rapport van 28 november 1857 werd aangemerkt, zoo veel mogelijk in overeenstemming moeten zijn met de verordeningen der Landen, werwaarts de landverhuizers bestemd zijn.

Reeds daarom alleen is regeling *bij de wet* ongeraden, wil men haar *voortdurend* en *aanhoudend* gelijken tred doen houden met de wijzigingen, die de buitenlandsche verordeningen ondergaan. Inzonderheid komt daarbij de wetgeving van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika in aanmerking. Hoe die wetgeving bepaaldelijk omtrent de hier bedoelde punten vroeger aan wisseling onderhevig geweest is en nog kan zijn, blijkt uit art. 19 van de *act to regulate the carriage of passengers in steamships and other vessels*, van 3 maart 1855, waarbij niet minder dan acht wetten werden opgeheven tot het onderwerp betrekkelijk, terwijl daarenboven nog eene negende in art. 10 der acte wordt aangehaald, die gedeeltelijk wordt in stand gehouden. Maar hetgeen vooral de acte belangrijk doet zijn met het oog op het hier besproken vraagstuk, is de toepasselijkheid op de schepen, *die landverhuizers in de Vereenigde Staten aanbrengen*, van al hare bepalingen omtrent het aantal in te schepen landverhuizers, de voor hun verblijf bestemde ruimten, de kooijen, de ventilatie, de proviandering; in één woord, omtrent alle punten die regeling zullen erlangen bij den algemeenen maatregel van inwendig bestuur van art. 24; eene toepasselijkheid, verzekerd door strafbedreiging tegen de schippers. Opmerkelijk is het dan ook, dat bijv. de bepaling der beschikbare ruimte voor iederen passagier (eene bepaling welke het verslag van 1858/59, § 2 *en fine*, in de wet wenschte opgenomen te zien, *omdat daarop later niet wel kan worden teruggekomen*), zoo als die in het Fransche decreet van 15 januarij 1855 voorkwam, juist ten gevolge van de uitvaardiging der Amerikaansche acte van 3 maart 1855, reeds bij decreet van 28 april 1855 heeft moeten gewijzigd worden. Het ligt in de natuur zelve der onderwerpen die regeling behoeven, dat zij aan gedurige wijziging onderhevig kunnen zijn. De veranderingen in den bouw, de uitrusting, de proviandering van schepen, waarvan de ondervinding de noodzakelijkheid en wenschelijkheid leert, gaan steeds voort, en van die veranderingen is de wetgeving op het hier bedoelde stuk afhankelijk.

Beweert men, gelijk in § 3 van het verslag van 1859/60, dat in schier alle vreemde wetgevingen dergelijke bepalingen gevonden worden, men verwart twee verschillende zaken: de vraag, of die bepalingen *bij de wet* moeten worden vastgesteld, en die, of zij een bestanddeel eener goede wetgeving op de landverhuizing moeten uitmaken. De laatste vraag moet ontegenzeggelijk *bevestigend* beantwoord worden, en de Nederlandsche wetgeving op de landverhuizing zal dat bestanddeel bevatten, want *te gelijk* met de wet, die hier wordt voorgesteld, zal, gelijk uitdrukkelijk bij art. 28 bepaald is, in werking treden de algemeene maatregel van inwendig bestuur, waarvan als bijlage D tot de Memorie van Toelichting van 1859/60 een ontwerp is medegedeeld, dat nog eens naauwkeurig zal worden nagegaan.

Maar de vraag, of het bedoelde bestanddeel een deel *van de wet* moet zijn, is eene andere vraag, voor welker bevestigende beantwoording het beroep op vreemde wetgevingen niet afdoende is, omdat verreweg de meeste buitenlandsche verordeningen op de landverhuizers van het uitvoerend gezag afkomstig zijn, en het voorbeeld van Engeland, met het oog op het verschillend standpunt van het Britsche Parlement, niet beslissend is, gelijk te regt in het verslag van 1855/56, bladz. 5, is aangetoond. Reeds uit dien hoofde is de vrees ongegrond, als zou de landverhuizer, omdat hij de verordeningen omtrent de inrigting en uitrusting der schepen niet *in de wet* vindt, van het nemen van zijn weg over onze havens worden teruggehouden. De ondervinding heeft waarlijk niet geleerd, dat Hamburg en Bremen, waar die verordeningen haren grondslag niet vinden in een c[…] tutionelen regeringsvorm, daardoor schade h[…] geleden; maar bovendien, het komt hier voornam[…] aan op het nemen van gepaste maatregelen, w[…] door de vreemdeling, bij het opvatten van zijn v[…] nemen tot landverhuizing, op eene gemakkelijke […] begrijpelijke wijze bekend worde met al de v[…] schriften, waardoor de zaak in ons Land geregeld […] Daarvoor zal de Regering, zoodra deze wet […] worden ingevoerd, de vereischte zorg dragen.

§ 4. De Regering kan niet deelen in het gevoe[…] door eenige leden in § 4 van het verslag van 185[…] geuit, dat de wet niet op Nederlandsche emigra[…] van toepassing behoort te zijn. Zij vereenigt […] met de gronden, waarmede dat gevoelen bes[…] is in § 5 der Memorie van Toelichting van 18[…] Beperking tot vreemde landverhuizers is onmog[…] omdat, indien eens een schip uitsluitend Nederland[…] landverhuizers tot passagiers had, de onderne[…] ontheven zouden zijn van alle verpligtingen, die […] ten aanzien *van het vervoer* — en daartoe be[…] ook inrigting en toerusting van het schip — bij […] wet worden opgelegd. In onderscheidene vree[…] wetgevingen heerscht dan ook blijkbaar de gees[…] de ingezetenen van het Land, die tot landverhu[…] besluiten, tot op hunne aankomst in de plaats […] bestemming te beschermen. Zoo bevat onder and[…] het reglement ter uitvoering van de Pruissische […] op de landverhuizers, van 7 mei 1853, de bepa[…] dat concessien van ondernemers van landverhui[…] alleen verleend worden voor die inschepings- […] tusschenhavens, waarin de verzekerde handhaving […] voldoende wettelijke verordeningen den nood[…] waarborg verleent voor goede vervoermiddelen, […] voegzame proviandering en voor alle andere m[…] regelen ter bevordering van de zekerheid en de […] gezondheid der passagiers gedurende de zeereis. W[…] om zouden wij, hetgeen Pruissen ten behoeve z[…] burgers in vreemde wetgevingen verlangt, niet in […] wetgeving noodig achten ten behoeve van onze ei[…] landgenooten?

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.